

OSNOVNA ŠOLA BISTRICA TRŽIČ

RAZISKOVALNA NALOGA

GEOGRAFIJA IN GEOLOGIJA

POMEN DELITVE DRŽAVE NA REGIJE

AVTORICI: Meta Mencej in Neža Špendal

MENTORICA: mag. Irma Kovač

LETO IZDELAVE: šolsko leto 2020/2021

KAZALO

1. UVOD	5
1.1 NAMEN, PREDMET IN HIPOTEZE RAZISKOVALNE NALOGE	5
1.2 METODE DE LA	6
2. TEORETIČNI DEL NALOGE	7
2.1 KAJ RAZUMEMO POD POJMOM REGIJA?	7
2.2 DELITEV SLOVENIJE NA REGIJE	9
2.2.1 GEOGRAFSKA DELITEV SLOVENIJE NA REGIJE	9
2.2.2 UPRAVNA DELITEV SLOVENIJE	11
2.2.3 DELITEV SLOVENIJE NA STATISTIČNE REGIJE	12
2.2.4 DELITEV SLOVENIJE NA ZGODOVINSKE REGIJE	13
2.2.5 DELITEV SLOVENIJE NA CERKVENE REGIJE	14
2.2.6 DELITEV SLOVENIJE NA VOLILNE ENOTE	15
2.2.7 DELITEV SLOVENIJE NA GASTRONOMSKE REGIJE	16
2.2.8 DELITEV SLOVENIJE NA NAREČNE SKUPINE	17
2.2.9 DELITEV SLOVENIJE NA SONARAVNE REGIJE	18
2.2.10 DELITEV SLOVENIJE NA KOHEZIJSKE REGIJE	19
3. EKSPERIMENTALNI DEL NALOGE	22
3.1 PRIMERI REGIONALIZACIJE EVROPSKIH DRŽAV	22
3.2 ZAKAJ JE POMEMBNO, DA JE DRŽAVA RAZDELJENA NA REGIJE?	28
3.3 PREDNOSTI IN SLABOSTI REGIONALIZACIJE	30
3.4 PREDLOG ZA USTANOVITEV POKRAJIN V SLOVENIJI	31
3.5 ANALIZA VPRAŠALNIKOV	36
3.5.1 ANALIZA INTERVJUJA	36
3.5.2. ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	38
4. RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK	45
5. VIRI IN LITERATURA	48
5.1. VIRI SLIK	48
6. PRILOGE	50
6.1. ANKETA	50

KAZALO SLIK

Slika 1: Zemljevid geografskih enot ali pokrajin Slovenije (vir: 18)	10
Slika 2: Gamsova regionalizacija (vir: 19)	11
Slika 3: Zemljevid slovenskih občin (Vir: 20)	12
Slika 4: Zemljevid upravnih enot Slovenije (vir: 21)	13
Slika 5: Zemljevid statističnih regij Slovenije (vir: 22)	14
Slika 6: Zemljevid zgodovinskih regij Slovenije (vir: 23)	15
Slika 7: Zemljevid cerkvenih regij Slovenije (vir: 24)	16
Slika 8: Zemljevid volilnih enot Slovenije (vir: 25)	17
Slika 9: Zemljevid gastronomskih regij Slovenije (vir: 26)	18
Slika 10: Delitev Slovenije na narečne skupine. (Vir: 27)	19
Slika 11: Zemljevid sonaravnih regij Slovenije (vir: 28)	20
Slika 12: Zemljevid kohezijskih regij Slovenije (vir:29)	21
Slika 13: Zemljevid kohezijskih in statističnih regij Slovenije (vir: 30)	22
Slika 14: Delitev Avstrije na zvezne dežele. (vir: 31)	23
Slika 15: Delitev Madžarske na županije.(vir: 32)	23
Slika 16: Delitev Italije na zvezne dežele. (vir: 33)	24
Slika 17: Delitev Hrvaške na županije. (vir: 34)	24
Slika 18: Delitev Slovaške na okraje. (vir:35)	25
Slika 19: Delitev Češke na regije. (Vir: 36)	25
Slika 20: Delitev Francije na regije. (Vir: 37)	26
Slika 21: Delitev Nemčije na dežele. (Vir: 38)	27
Slika 22: Predlog pokrajin Slovenije. (Vir: 39)	32
Slika 23: Predlogi grbov in zastav bodočih slovenskih pokrajin (vir: 7)	35

POVZETEK

Regija ali pokrajina je eden temeljnih geografskih pojmov, ki pomeni prostorsko omejen del Zemljinega površja, ki se po eni ali več značilnostih loči od sosednjih. Regije so različnih vrst. Midve sva se najprej spomnili na pokrajine, ki jih spoznavamo pri pouku geografije in so odraz naravnogeografske raznolikosti Slovenije. Ko pa sva regijo povezali z identiteto in povprašali ljudi, sva ugotovili, da so med ljudmi najbolj žive zgodovinske regije.

V procesu raziskovanja sva spoznali, da v Sloveniji obstaja veliko različnih regionalizacij, a uradno naša država še vedno nima uzakonjeno delitev na regije kot drugo stopnjo lokalne samouprave. Glede tega je v okviru EU izjema. Predvsem bolj učinkovito izkoriščanje evropskega denarja za razvoj regij, je eden glavnih razlogov, da je ustanovitev regij v Sloveniji v zadnjih dveh letih spet aktualna.

Pripravili sva tri vprašalnike. Zanima naju, ali državljani Slovenije poznajo različne delitve Slovenije na regije in se zavedajo pomena delitve države na regije. Vprašalnike sva poslali na vse slovenske občine, ker želiva ugotoviti, ali so župani naklonjeni oblikovanju pokrajin. Izvedli pa sva tudi intervju s članom Strokovne skupine, ki je pripravila najnovejši predlog regionalizacije Slovenije in Osnutek zakona o pokrajinah.

Ključne besede: regija, pokrajina, regionalizacija, lokalna samouprava, regionalni razvoj

ABSTRACT

A region or a province is one of the basic geographical terms, which describes a limited part of the Earth's surface, that differs from the neighbouring ones in one or more characteristics. There are different types of regions. Firstly, we remembered the landscapes that we are learning about in geography lessons which reflect geographical diversity of Slovenia. However, when we linked the word region to the identity and interviewed the locals, we realized that the majority of people mostly relate to the historical regions.

In the process of research, we realized that there are many different regionalisations of Slovenia, but officially, our country still does not have a legal division into regions as the second level of local self-government. In that matter, Slovenia is an exception within the EU. The more efficient use of European money for the development of regions is one of the main reasons the establishment of regions in Slovenia has become topical in the last two years.

We prepared three questionnaires. We are interested in whether the citizens of Slovenia are aware of the different divisions of the country into regions and of the importance of the regions. We have sent the questionnaires to all Slovenian municipalities, because we want to establish whether the mayors are in favor of forming the provinces. We also quizzed a member of the Expert Group, which had prepared the latest proposal for the regionalisation of Slovenia and the Draft Law on Provinces.

Key words:

region, province, regionalisation of Slovenia, local self-government, regional development

ZAHVALA

Iskrena zahvala najini mentorici Irmi Kovač, ki nama je pri nastajanju raziskovalne naloge pomagala in naju spodbujala. Prav tako hvala tudi dr. Vladimirju Prebiliču, ki je odgovoril na najina vprašanja in tako močno pomagal pri nalogi. Za pomoč pri prevodu se zahvaljujeva učiteljici Tjaši Švab. Hvala pa tudi vsem, ki ste izpolnili najino anketo in nama priskrbeli različne vire.

1. UVOD

Regija ali pokrajina je eden temeljnih geografskih pojmov, ki pomeni prostorsko omejen del Zemljinega površja, ki se po eni ali več značilnostih loči od sosednjih. Regije so različnih vrst. Midve sva se najprej spomnili na pokrajine, ki jih spoznavamo pri pouku geografije in so odraz naravnogeografske raznolikosti Slovenije. Ko pa sva regijo povezali z identiteto in povprašali ljudi, sva ugotovili, da so med ljudmi najbolj žive zgodovinske regije. Ampak, ali Slovenija sploh ima regije, na katere je država uradno, z zakonom razdeljena ter imajo uradno določene naloge in pristojnosti? Ko sva začeli brskati med različnimi viri, sva kaj hitro ugotovili, da je bilo poskusov, da bi Slovenijo razdelili na regije in regije tudi formalno ustanovili, že veliko. Tudi trenutno je to aktualna tema, zato sva se odločili, da jo raziščeva.

1.1 NAMEN, PREDMET IN HIPOTEZE RAZISKOVALNE NALOGE

Namen raziskovalne naloge je predstaviti različne regionalizacije Slovenije in na osnovi primerjave s tujino ter na osnovi raziskave med prebivalstvom, med župani slovenskih občin in izbranimi strokovnjaki ugotoviti njihovo naklonjenost za ustanovitev pokrajin.

Predmet proučevanja raziskovalne naloge so različne regionalizacije in pomen delitve države na regije.

Po določitvi predmeta proučevanja sva postavili naslednje **hipoteze**:

- A. Slovenija je majhna, a zelo raznolika država, zato jo lahko delimo v različne regije. Predvidevamo, da obstaja več različnih delitev na regije, glede na različne kriterije.
- B. Delitev države na regije je ena od zahtev Evropske unije. Predvidevamo, da so evropske države praviloma tudi zakonsko razdeljene na pokrajine, ker to omogoča hitrejši in bolj enakomeren gospodarski razvoj.
- C. Slovenijo najpogosteje delimo na t.i. zgodovinske regije, ki izhajajo še iz časa, ko je bilo naše ozemlje del Avstro-Ogrske. Predvidevamo, da je ljudem še vedno najbolj domača ta delitev in da veliko Slovencev ne ve, da to ni uradna delitev Slovenije na regije.
- D. Delitev države na regije ima prednosti in slabosti, pa tudi priložnosti. Predvidevamo, da bi uvedba regij v Sloveniji dolgoročno obrnila trend koncentracije prebivalstva, gospodarstva in kapitala v bolj enakomeren razvoj Slovenije.
- E. Regije so vmesna stopnja lokalne samouprave med občinami in državo. Predvidevamo, da prebivalstvo in občinske oblasti prepoznajo prednosti regije in so naklonjeni ustanovitvi regij v Sloveniji.

1.2 METODE DELA

Pravilnost zgoraj postavljenih hipotez sva poskušali dokazati z uporabo naslednjih **metod dela**:

- zbiranje, študij in obdelava literature in spletnih virov;
- zbiranje statističnih podatkov ter izbira ustreznih statističnih metod za obdelavo in prikaz statističnih podatkov;
- analiziranje različnih kart;
- spletno anketiranje izbranih prebivalcev ter županov slovenskih občin;
- analiziranje vprašalnikov in grafična predstavitev rezultatov ankete;
- intervju s strokovnjakom.

Za pojem regija ali pokrajina sva slišali pri pouku geografije, zato sva sprva iskali le geografsko literaturo in vire. Spoznali sva, da je regija temeljni geografski pojem, s katerim so se ukvarjali številni znani slovenski geografi. Ti so ozemlje Slovenije delili po različnih merilih in oblikovali različne regionalizacije.

Ob brskanju po literaturi sva se seznanili z regionalizacijami Antona Melika, Svetozarja Ilešiča, Ivana Gamsa, Igorja Vrišerja, Dušana Pluta in Andreja Briškega. Po osamosvojitvi Slovenije pa regionalizacija postane politično vprašanje, ki se vsake toliko časa aktualizira. Med geografi sva zasledili dela Marijana Klemenčiča, Draga Kladnika in Dušana Pluta. Vedno več pa je strokovnih razprav o regijah in regionalizaciji, katerih avtorji so pravniki, ekonomisti, politologi in drugi. Tudi najnovejše.

2. TEORETIČNI DEL NALOGE

2.1 KAJ RAZUMEMO POD POJMOVOM REGIJA?

Najprej sva se vprašali, kaj sploh midve veva o regijah, katerim regijam pripadava, kako in zakaj jih tako imenujemo.... Po metodi možganske nevihte sva naredili seznam asociacij na besedo regija. Nato pa sva prosili še najine sošolce in sošolke, naj to naredijo še oni. Tako sva oblikovali listovnik asociacij na pojem REGIJA:

BDP	OZEMLJE	LOČEVANJE	DEL DRŽAVE	DEL CELINE	SKUPNE ZNAČILNOSTI
TERITORIAL-NA RAVEN	SKUPNA KULTURA	DRUŽBA	OBČINE	TEKMOVANJA	POVEZAVE
PROMET	SKUPNI CILJI	ZGODOVINSKE REGIJE	STATISTIČNE REGIJE	PREBIVALSTVO	UPRAVNA DELITEV
DELITEV	POKRAJINA	ALPE	SKUPEN NAČIN GOVORA	NEENAKOMERNO RAZVIJANJE	GORENJSKA
DEL SLOVENIJE	KOTLINE	DOLINE	MESTA	VASI	DOLENJSKA
OBMOČJE	NARAVNO GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI	DEŽELA	OKRAJ	OKROŽJE	POKRAJINA

Začeli sva brskati po slovarjih, različnih spletnih straneh in našli več različnih definicij oziroma pomenov besede REGIJA.

Izvor besede regija je v latinski besedi regio, ki pomeni »kraj, ozemlje«; regionalis pa pomeni »krajeven, pokrajinski«. Regionalizem pa pomeni »prizadevanje, da se določenemu področju, pokrajini prizna poseben ekonomski, družbeno politični, kulturni položaj« (SSKJ 1998: 460).

Regija je tudi območje, del države (laično tudi področje), na katerega je običajno razdeljena država, celina ali skupnost držav. Lahko je tudi sopomenka za pokrajino. Glede na velikost ločimo makroregije (največje), mezoregije (srednje velike) in mikroregije (najmanjše). (8)

Regijo lahko primerjamo z živim organizmom, saj ima obliko, zgradbo in funkcijo, zato govorimo o anatomiji območja. Tako kot organizmi ima moč prilagajanja, kohezije, odzivanja, ponovnega oblikovanja. (3)

V geografiji so regije območja, ki jih na splošno delijo fizikalne značilnosti, značilnosti človeškega vpliva in interakcija človeštva in okolja. (3)

Regija je v družboslovju povezano območje, ki je homogeno v izbranih merilih za določanje in se razlikuje od sosednjih območij ali regij. (3)

Izraz regionalizem izhaja iz besede regija, tj. področje ali območje oz. ozemlje, ki je tako ali drugače geografsko politično in kulturno zgodovinsko zaokroženo. Dejansko gre za obstoj določenih gospodarskih in družbenopolitičnih področij, ki so večja oz. širša od osnovnih ozemeljsko političnih skupnosti (občin, okrajev ali okrožij, ipd.), hkrati pa manjša oz. ožja od celotnega področja države. Regionalizem je torej nasprotje državnega, gospodarskega in upravnega centralizma. (3)

Definicijo regije najbolje povzamemo iz Listine regij, katero je leta 1988 odobril Evropski parlament. Po tej listini je regija subjekt z lastno identiteto ter z določenimi specifičnostmi, kot so skupni jezik in kultura ter zgodovinska tradicija, in z možnostjo organiziranja skupnega gospodarskega in socialnega razvoja. Evropska listina o regionalizaciji označuje regijo kot »območje, ki je jasno sklenjena geografska celota ali istovrstni kompleks območij, ki pomenijo celoto, kjer živi prebivalstvo, ki ga označujejo določeni skupni elementi (npr. jezik, kultura, zgodovinsko izročilo, skupni gospodarski in drugi interesi), in ki želi ohraniti in dalje razvijati iz tega izvirajoče lastnosti, da bi lahko pospeševalo svoj kulturni, socialni in gospodarski napredek«. (4)

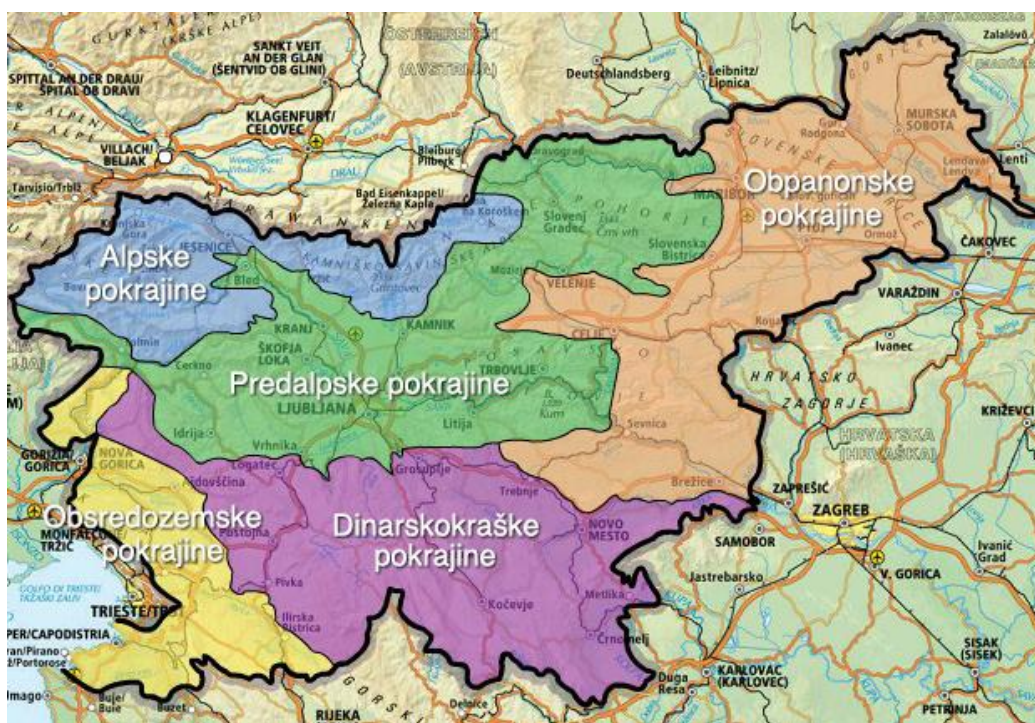
2.2 DELITEV SLOVENIJE NA REGIJE

Poznamo več delitev Slovenije na regije. Nekatere so poznane med ljudmi, nekatere poznamo le iz literature oziroma jih uporablja le ožje strokovno področje. Trenutna uradna delitev Slovenije je le na upravne enote, ki jih je 58, med njimi tudi upravna enota Tržič. Upravne enote pa se lahko delijo tudi na manjše lokalne samoupravne enote, to so občine, katerih se več lahko združi v pokrajino.

Ker je regija del površja neke države, meniva, da je to sprva geografski strokovni pojem. Pri geografiji spoznavamo delitev Slovenije na geografske enote ali pokrajine, najpomembnejši dejavnik, ki loči pokrajine pa je izoblikovanost površja ali relief.

2.2.1 GEOGRAFSKA DELITEV SLOVENIJE NA REGIJE

Slovenija se deli tudi po naravnogeografskih značilnostih na **geografske enote ali pokrajine**. Ta delitev temelji predvsem na reliefnih značilnostih, delno pa tudi na podnebjju in rastlinstvu. Slovenijo delimo na pet naravnogeografskih enot, pri čemer je vsaka od njih sestavljena iz več pokrajin. Naravnogeografske enote so: Alpske, Predalpske, Dinarskokraške, Obsredozemske in Obpanonske pokrajine. (10)

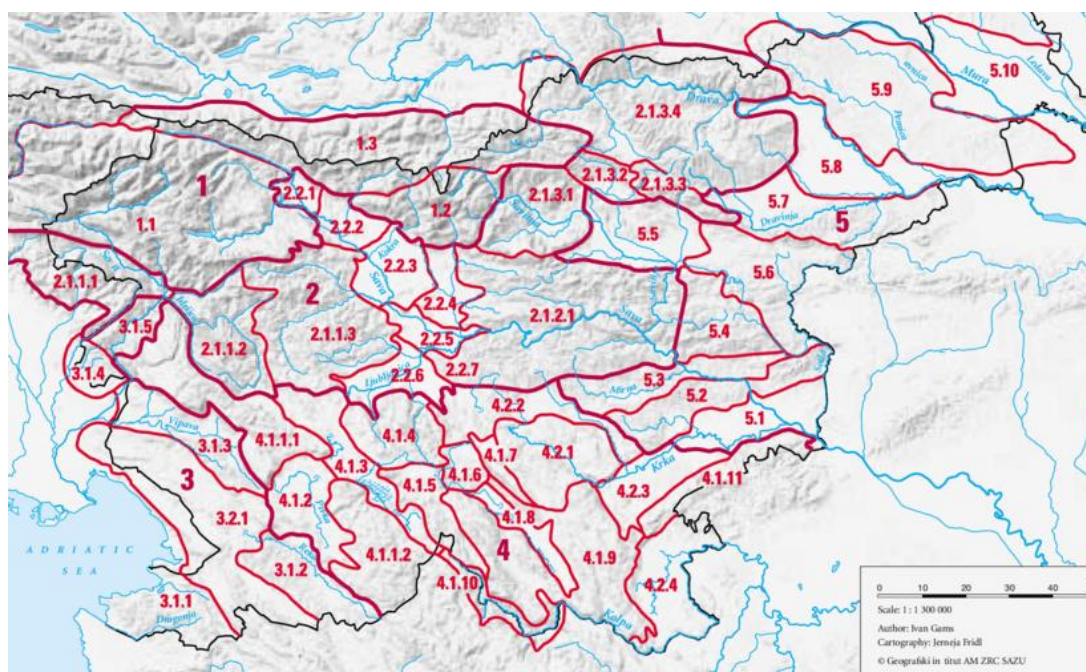

Slika 1: Zemljevid geografskih enot ali pokrajin Slovenije (vir: 18)

Slovenija je razdeljena na 5 naravnogeografskih enot. Največje so Predalpske pokrajine, najmanjše pa Obsredozemske pokrajine. Večje pokrajine se raztezajo do skrajnega vzhoda Slovenije, manjši pokrajini pa sta v zahodnem delu Slovenije.

Pri tej delitvi občina Tržič delno pripada Alpskim, delno pa Predalpskim pokrajinam Slovenije. Vasi, kot so: Jelendol, Lom, Podljubelj ter mesto Tržič ležijo na stiku Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp, zato ta del, torej severni del občine Tržič pripada Alpskim pokrajinam. Južni del občine Tržič oziroma vasi Križe, Loka, Pristava, Kovor in Zvirče spadajo pod Ljubljansko kotlino, zato pripadajo Predalpskim pokrajinam.

Naravne enote Slovenije so še bolj podrobno razdeljene. Najbolj poznane so tri geografske regionalizacije Slovenije: Melikova, Ilešičeva in Gamsova. Melikova delitev je zelo podrobna, upošteval je vse geografske raznolikosti. Nekatere občine so razdeljene na več regij. Regije so razdeljene na makroregije, ki jih je zelo veliko. Podobno velja za Ilešičevo regionalizacijo, ki pozna osnovno delitev na pet geografskih enot, ki jih podrobno razdeli na manjše regije. Danes je še najbolj živa in poznana naravnogeografska regionalizacija, katere avtor je akademik Ivan Gams. Na njej temelji tudi spoznavanje slovenskih pokrajin pri geografiji.

2: Gamsova regionalizacija (vir: 19)

Slika

Drago Kladnik poudarja, da je naravnogeografska členitev Slovenije pomembna tema geografije, zato se je z njo sprijelo tudi veliko slovenskih strokovnjakov. Naravnogeografske členitve so v primerjavi z družbenogeografskimi mnogo bolj stalne. Raznolikost je posledica dejstva, da se ravno na ozemlju naše države stikajo štirje pomembni evropski pokrajinski tipi: alpski, panonsko-podonavski, dinarsko-kraški in primorsko-sredozemski.

Naravnogeografska ali fiziognomska regija naj bi praviloma označevala naravnogeografsko enotna območja. Njihovo enotnost naj bi potrjevale vse veje naravne (fizične) geografije, ki

obravnavajo površje (geomorfologija), podnebje (klimatogeografija), vodne razmere (hidrogeografija), prsti (pedogeografija) in rastje (fitogeografija). Za celovito naravogeografsko členitev bi bilo potrebno popolno medsebojno ujemanje nekaterih prvin, vendar je v dejanskih pokrajinah vsesplošno ujemanje redko. (2)

2.2.2 UPRAVNA DELITEV SLOVENIJE

Upravna delitev države je delitev ozemlja na več upravnih enot, ki se imenujejo pokrajina, okraji, občine in podobno. Takšno delitev izvede vsaka država, in sicer zato, da bi uprava delovala čim bolj učinkovito (10).

Slika 3: Zemljevid slovenskih občin (Vir: 20)

Slovenija je upravno razdeljena **na 212 občin**, med njimi tudi občina Tržič z 5,35 kvadratnih kilometrov površine in 3670 prebivalci. Po velikosti površine je največja občina Kočevje z 563,7 kvadratnih kilometrov, najmanjša pa občina Odranci 6,9 kvadratnih kilometrov. Po številu prebivalstva pa sta največji občina Ljubljana z 276 091 prebivalci in Maribor z 113 113 prebivalci, najmanjša pa je občina Osilnica z samo 353 prebivalci. V vzhodnem delu Slovenije je več manjših občin, proti zahodu pa so vse večje. Največja občina ima 80-krat večje ozemlje kot najmanjša.

Druga upravna delitev je delitev Slovenije na **58 upravnih enot**. Največja je UE Ljubljana. UE Tržič sodi med srednje velike upravne enote. Manjše upravne enote so locirane ob večjih mestih, vzhodno od Ljubljane.

Slika 4: Zemljevid upravnih enot Slovenije (vir: 21)

2.2.3 DELITEV SLOVENIJE NA STATISTIČNE REGIJE

Slovenija se deli tudi na **statistične regije**. Statistični urad RS deli Slovenijo na 12 statističnih regij. Tržič sodi v statistično regijo Gorenjska. Po gostoti poselitve in številu prebivalcev je največja Osrednjeslovenska, po površini pa je največja statistična regija Jugovzhodna Slovenija. Najmanjša je Zasavska statistična regija. Osrednjeslovenska regija ima približno desetkrat več prebivalcev kot Zasavska, statistična regija Jugovzhodna Slovenija pa ima približno šestkrat večjo površino od Zasavske regije.

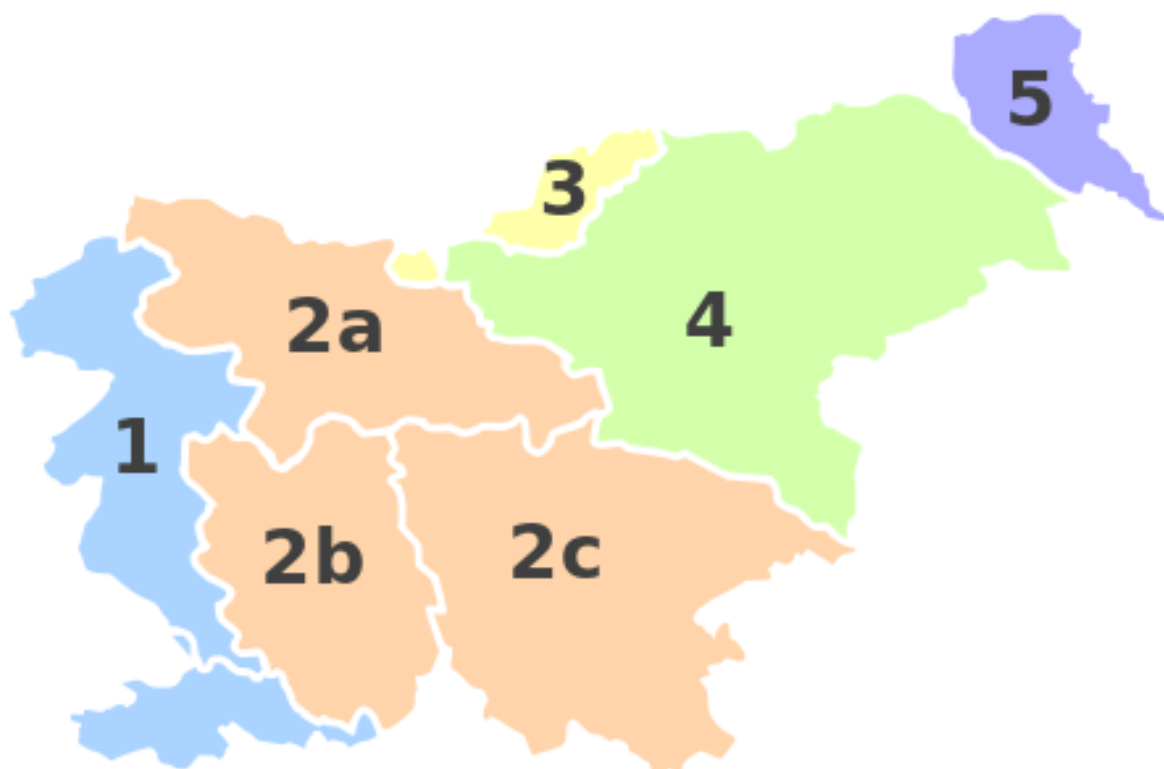

Slika 5: Zemljevid statističnih regij Slovenije (vir: 22)

2.2.4 DELITEV SLOVENIJE NA ZGODOVINSKE REGIJE

Med nami je še vedno zelo živa **zgodovinska delitev Slovenije** na Gorenjsko, Dolenjsko, Notranjsko, Štajersko, Primorsko, Koroško in Prekmurje, ki večinoma temelji na nekdanji avstro-ogrski upravni delitvi našega ozemlja. Ta delitev pa že desetletja ni uradna delitev Slovenije. (10) Tržič pripada zgodovinski pokrajini Gorenjska, ki je bila zgornji del takratne dežele Kranjske.

V času Habsburžanov in Avstro-Ogrske je bila Slovenija razdeljena na: Štajersko(4), Kranjsko(2), Koroško(3), Goriško(1) in Istra(1 spodaj). Danes pa so se oblikovale naslednje zgodovinske pokrajine: Gorenjska(2a), Štajerska(4), Prekmurje(5), Koroška(3), Notranjska(2b), Primorska(1) in Dolenjska(2c). Največja je pokrajina Štajerska, najmanjša pa je pokrajina Koroška.

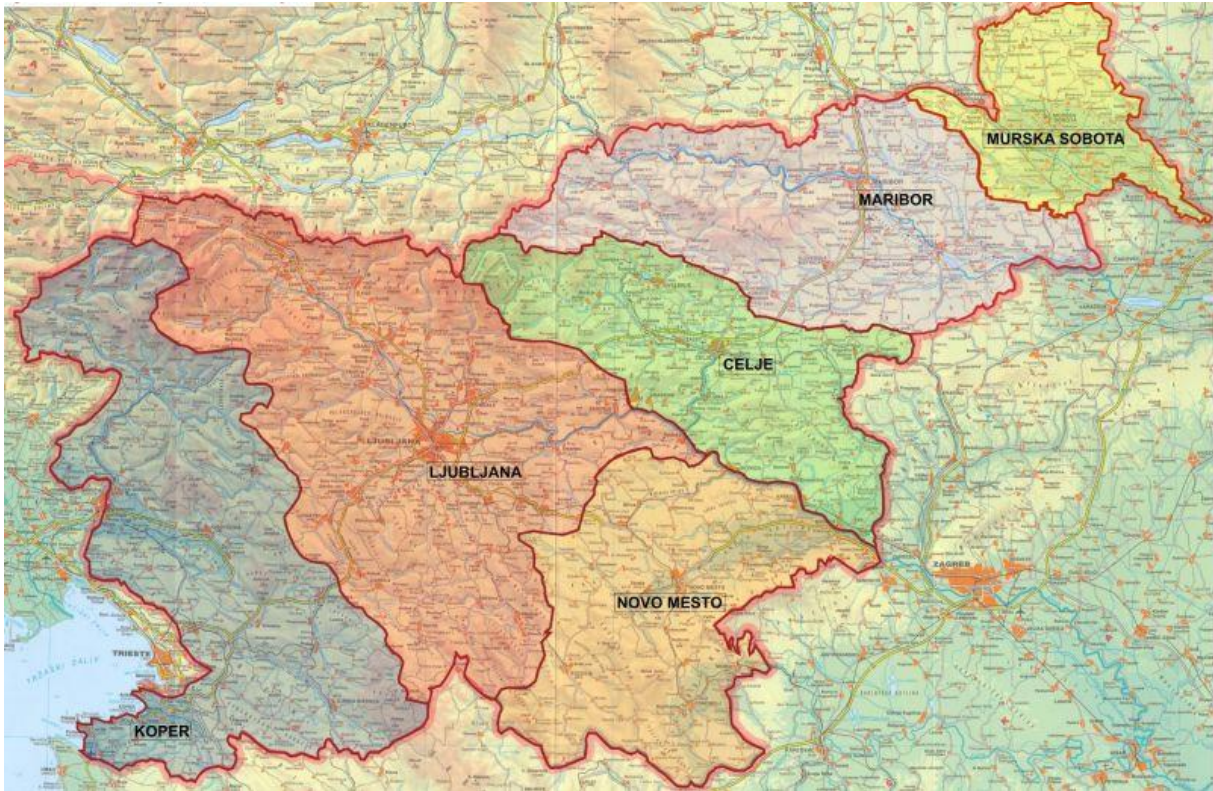

Slika 6: Zemljevid zgodovinskih regij Slovenije (vir: 23)

2.2.5 DELITEV SLOVENIJE NA CERKVENE REGIJE

Med drugimi delitvami Slovenije poznamo tudi delitev Slovenije na dve nadškofiji in štiri škofije. Slovenija je razdeljena na dve cerkveni pokrajini ali metropoliji, in sicer na ljubljansko in mariborsko metropolijo. Vsaka ima po tri škofije.

Ljubljanska metropolija ima Nadškofijo Ljubljana, Škofijo Koper in Škofijo Novo mesto. Mariborska metropolija ima Nadškofijo Maribor, Škofijo Celje in Škofijo Murska Sobota. Največja je Nadškofija Ljubljana, najmanjša pa je škofija Murska Sobota. Ljubljanska metropolija je večja od Mariborske metropolije. Zahodni del Slovenije, torej Ljubljanska metropolija, ima večje škofije kot vzhodni del Slovenije.

Slika 7: Zemljevid cerkvenih regij Slovenije (vir: 24)

2.2.6 DELITEV SLOVENIJE NA VOLILNE ENOTE

Slovenija je razdeljena na 8 volilnih enot in 2 posebni volilni enoti za volitve poslancev narodnih skupnosti. Volilno enoto sestavlja 11 volilnih okrožij; volilni enoti za poslanca narodnih skupnosti sta hkrati tudi volilni okrožji. Vsaka volilna enota izvoli 11 poslancev za v Državni zbor Republike Slovenije oziroma vsak volilni okraj izvoli enega poslanca.

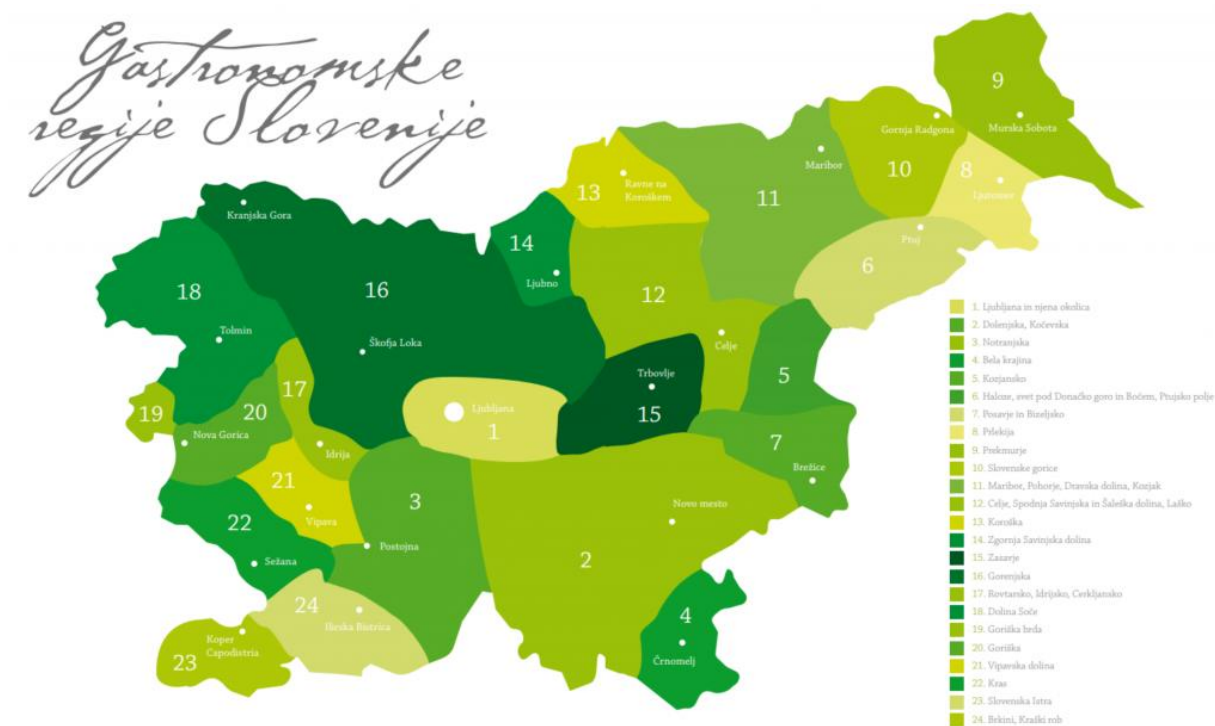
Občina Tržič sodi v volilno enoto 1 Kranj, ki sodi med večje volilne enote.

Slika 8: Zemljevid volilnih enot Slovenije (vir: 25)

2.2.7 DELITEV SLOVENIJE NA GASTRONOMSKE REGIJE

V letošnjem letu je Slovenija med evropskimi regijami in državami izbrana za gastronomsko prestolnico Evrope, zato je aktualna tudi delitev Slovenije na 24 gastronomskih ali kulinarčnih regij, ki so odraz velike raznolikosti slovenske hrane in prehrane prebivalstva, različnih naravnih in kulturnih vplivov, tradicije in vpliva priseljencev. Največja je kulinarčna regija Gorenjska (16), najmanjša pa je regija Goriška Brda (19). Manjše regije so v JZ in V delu Slovenije.

Slika 9: Zemljevid gastronomskih regij Slovenije (vir: 26)

2.2.8 DELITEV SLOVENIJE NA NAREČNE SKUPINE

Raznolikost Slovenije se kaže tudi v raznolikosti in bogastvu slovenskega jezika in njegovih narečij. V Sloveniji oziroma v slovenskem jeziku poznamo več kot 30 narečij, ki se delijo na 7 narečnih skupin. Na zemljevidu je največja Štajerska narečna skupina, najmanjša pa je Rovtarska narečna skupina. Tržič sodi v Gorenjsko narečno skupino.

Slika 10: Delitev Slovenije na narečne skupine. (Vir: 27)

2.2.9 DELITEV SLOVENIJE NA SONARAVNE REGIJE

Geograf Dušan Plut je avtor sonaravnih regij Slovenije. Slovenijo je razdelil na 8 makroregij in 25 mezoregij. Največja je Osrednja Slovenija(V.), ki je razdeljena na Ljubljansko mezoregijo(13.), Kamniško-Domžalsko mezoregijo, Zasavje(15.), Notranjsko(16.) in Kočevsko-Ribniško mezoregijo. Najmanjša je makroregija Pomurje(I.), ki je razdeljena na Prekmurje(1.) in Prlekijo(2.). Občina Tržič sodi v Srednjegorenjsko mezoregijo.

Slika 11: Zemljevid sonaravnih regij Slovenije (vir: 28)

2.2.10 DELITEV SLOVENIJE NA KOHEZIJSKE REGIJE

Slovenija je od leta 2004 članica Evropske unije. Ena od nalog, ki so nam bile naložene z vstopom naše države v EU, je tudi ustanovitev regij. EU poudarja pomen regij, ena od pomembnih institucij EU je tudi Odbor regij.

Namen politike EU je skladen gospodarski in socialni razvoj vseh regij, zato vlaga veliko denarja v projekte, ki bi dvignili raven razvitosti regij, zlasti manj razvitih. Ker Slovenija v vseh teh letih ni ustanovila regij, je nekaj časa črpala evropska finančna sredstva kot ena regija oziroma kot država. V zadnjem finančnem obdobju pa je bila Slovenija razdeljena na dve razvojni ali kohezijski regiji ali t.i. NUTS 2: na Zahodno, ki spada med nadpovprečno razvite evropske regije, in na Vzhodno, ki je veliko večja in spada med najmanj razvite regije EU. (5)

Slika 12: Zemljevid kohezijskih regij Slovenije (vir:29)

Katere statistične regije sodijo v Zahodno kohezijsko regijo, katere pa v Vzhodno, prikazuje naslednji zemljevid.

Slika 13: Zemljevid kohezijskih in statističnih regij Slovenije (vir: 30)

V okviru kohezijske politike, ki je glavna naložbena politika Evropske Unije, se letno s 50 milijardami evrov spodbuja rast in izboljšuje kakovost življenja v vseh regijah EU, zlasti v manj razvitih regijah. Ker jih Slovenija kljub pritisku EU ni oblikovala, jo je ta sama razdelila na Kohezijsko regijo vzhodne Slovenije in Kohezijsko regijo zahodne Slovenije.

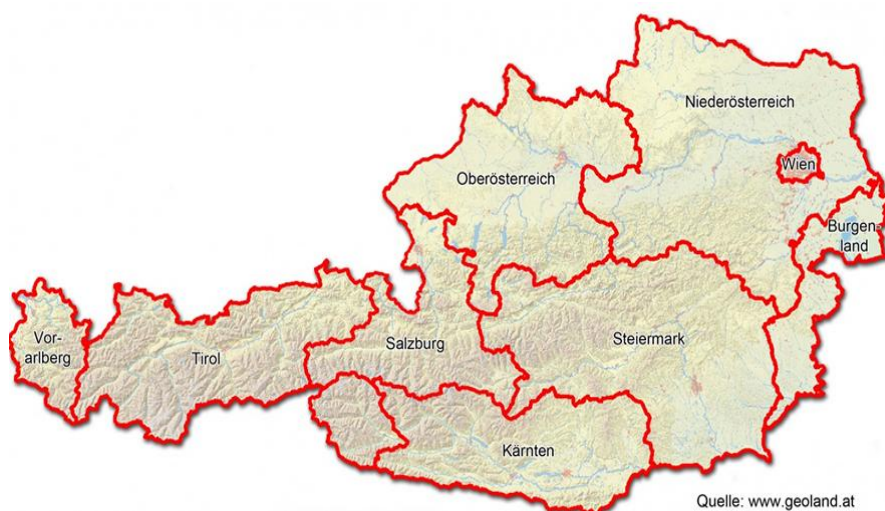
Glavni kazalnik za dodeljevanje sredstev je trenutno bruto domači proizvod ali BDP. Vzhodna Slovenija teritorialno povezuje razvojne regije Pomurska, Podravska, Koroška, Savinjska, Zasavska, Posavska, Jugovzhodna Slovenija in Primorsko-notranjska regija. Ta del države ima BDP 70, kar je pod EU povprečjem, zato dobiva večino sredstev. Zahodna Slovenija pa povezuje razvojne regije Osrednjeslovenska, Gorenjska, Goriška, Obalno-kraška in Zasavska. Ta del pa ima BDP 102, kar je rahlo nad povprečjem EU. Ker pa so nekateri deli v zahodni Sloveniji manj razviti in ne dobivajo zadostne finančne podpore iz strani EU, ti deli še naprej ostajajo slabo razviti. (5)

3. EKSPERIMENTALNI DEL NALOGE

3.1 PRIMERI REGIONALIZACIJE EVROPSKIH DRŽAV

Slovenija še ni izvedla regionalizacije države in z zakonom ustanovila regij. Kaj pa druge primerljive evropske države? Poiskali sva podatke za naše sosednje države in še za nekaj primerljivih držav, predvsem glede na velikost oziroma površino države.

Avstrija je sestavljena iz devetih zveznih dežel. Vsaka ima svoj deželni parlament, na čelu vsake dežele je deželni glavar. Avstrija ima devet dežel: Gradiščanska, Koroška, Spodnja Avstrija, Zgornja Avstrija, Štajerska, Tirolska, Dunaj, Predarlška, Solnograška ali Salzburg. S površino 19.186 km² in 1.612.000 prebivalci je Spodnja Avstrija največja dežela v Avstriji. Dunaj je najmanjša dežela (414km²), ima pa največ prebivalcev (1.775.843). Dežele so nastale na podlagi zgodovinskih deželah.(11)

Slika 14: Delitev Avstrije na zvezne dežele. (vir: 31)

Madžarska je razdeljena na 20 županij. Največja županija je Bács-Kiskun s 8.455 km² in z 541.584 prebivalstva. Najmanjša županija Komárom-Esztergom je velika 2.265km² in ima 315.886 prebivalcev. Glede na velikost države ima Madžarska veliko manjših županij. (14)

Slika 15: Delitev Madžarske na županije. (vir:32)

Italija je upravno razdeljena na 20 dežel. Največja dežela je Sicilija s 25.711km² in z 5.092.080 prebivalci, najmanjša dežela je Dolina Aoste s 3.263km² in z 128.298 prebivalci. (13)

Slika 16: Delitev Italije na zvezne dežele. (vir:33)

Hrvaška je upravno razdeljena na 20 administrativnih enot, imenovanih županije. Največja je Liško-senjska županija, ki je velika 5.350km² in ima 51.022 prebivalcev. Najmanjša Medžimurska županija je velika 730km² in ima kar 114.414 prebivalcev. Vzhodni del ima manjše županije v primerjavi z zahodnim delom. Hrvaška je razdrobljena na županije. (12)

Slika 17: Delitev Hrvaške na županije. (vir:34)

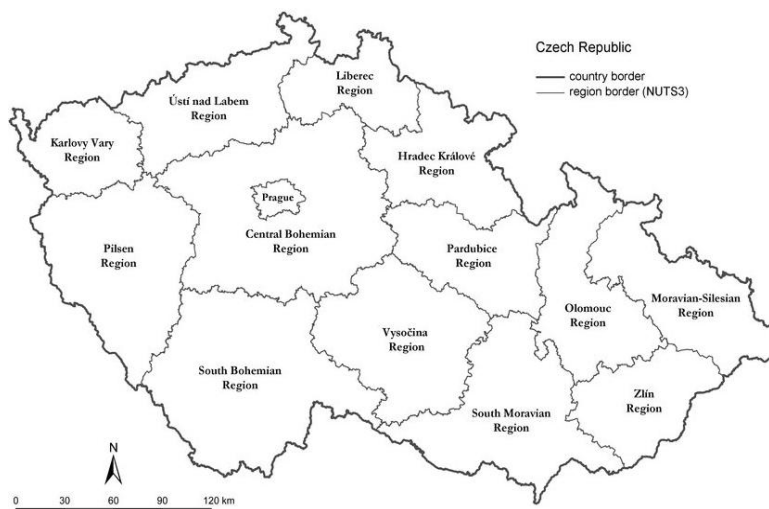
Slovaška je upravno razdeljena na osem pokrajin, imenovanih po njihovih upravnih središčih: Banskobistriški okraj, Bratislavski okraj, Košiški okraj, Nitranski okraj, Prešovski okraj, Trenčinski okraj, Trnavski okraj, Žilinski okraj. (17)

Slika 18: Delitev Slovaške na okraje. (vir:35)

Osnutek zakona o pokrajinah, ki ga je leta 2019 pripravila "Strokovna skupina", je nastal na podlagi proučevanja regionalizacije in nalog regionalnega pomena, ki so značilne za tri izbrane evropske države: Francijo, Nemčijo in Češko. Zato bova predstavili še regionalizacijo teh držav.

Češka je razdeljena na 14 regij, vključno z glavnim mestom Praga. Češka republika ima 10.512.14 prebivalcev in 78.867 km² površine. Na lokalni ravni je ustanovljenih 6.258 občin in 14 regij. Medtem ko so občine pristojne za lokalni razvoj, upravljanje z kmetijskimi in gozdnimi zemljišči, občinsko policijo, oskrbo s pitno vodo in odvajanje odpadne vode, ravnanje z gospodinjskimi odpadki, primarno šolstvo, stanovanjsko politiko, socialne storitve, prostorsko načrtovanje in javni prevoz; so regije pristojne za sekundarno šolstvo, cestno infrastrukturo, socialne storitve, varstvo okolja, javni prevoz, regionalni razvoj in zdravstveno varstvo. (6)

Slika 19: Delitev Češke na regije. (Vir:36)

Francija ima 65.856.609 prebivalcev in 632.834 km² površine in je razdeljena na 16 regij (13 v kontinentalnem delu države), 99 departmajev (96 v kontinentalnem delu države) in 36.658 občin. Medtem ko so občine tradicionalno pristojne za funkcije registracijske pisarne, volilne funkcije, socialne storitve, izobraževanje, vzdrževanje občinskih cest, razvojno in prostorsko načrtovanje ter javni red; so departmaji pristojni za socialne in zdravstvene storitve, urbani in infrastrukturni razvoj, izobraževanje, kulturo in dediščino ter varstvo okolja. Regije so pristojne za ekonomski in teritorialni razvoj in načrtovanje, promet, izobraževanje in zaposlitvene programe, kulturo, gradnjo in vzdrževanje srednjih šol ter zdravstvo (6)

Slika 20: Delitev Francije na regije. (Vir:37)

Nemčija je zvezna država z 80.780.000 prebivalci in 357.340 km² površine, ki jo tvori 16 zveznih dežel. Lokalna samouprava ni enotno organizirana v vseh zveznih deželah. Na lokalni ravni je ustanovljenih 11.313 občin (Gemeinden), od katerih je 2.060 mest (Städte). Ob navedenem je na vmesni ravni organiziranih 295 okrajev (Kreise). Medtem ko so občine pristojne za prostorsko načrtovanje, občinske davke, javni red in mir, občinske ceste, javni prevoz, oskrbo s pitno vodo in odvajanje odpadne vode, upravljanje z vodami, gasilsko službo, socialno pomoč in mlade, predšolsko vzgojo, gradnjo in vzdrževanje šol in pokopališko dejavnost; so okraji pristojni za gradnjo in vzdrževanje regionalnih cest, socialnih storitev in mladine, zbiranje in ravnanje s komunalnimi odpadki, zdravstveno varstvo, varnost hrane, varovanje narave in okolja, zunanje zadeve, varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in javni transport.

Zvezne dežele pa so pristojne za zakonodajo, javno upravo, policijo, domovinsko varnost, davke, pravosodje, kulturo, univerzitetno izobraževanje, izobraževanje, okolje ter nadzor nad lokalno samoupravo (6).

Slika 21: Delitev Nemčije na zvezne dežele. (Vir:38)

Vse predstavljene države imajo izvedeno regionalizacijo, se delijo na regije ali pokrajine kot vmesno stopnjo med državo in občinami. Tudi naša država bo to nalogo morala opraviti. Ali bi si katero od predstavljenih držav lahko vzela za zgled?

Po velikosti, po številu prebivalstva, po zgodovinskih značilnostih in po gospodarski razvitosti se lahko primerjamo s Slovaško. Po površini je približno dvakrat večja od Slovenije, razdeljena pa je na 8 pokrajin. Primerjalno bi tako Sloveniji zadostovale 4 regije. Lahko pa bi si za zgled vzela Avstrijo ali Nemčijo, katerih delitev temelji na že prej obstoječih in znanih zgodovinskih regijah.

3.2 ZAKAJ JE POMEMBNO, DA JE DRŽAVA RAZDELJENA NA REGIJE?

Druga stopnja lokalne samouprave so regije oziroma pokrajine. Le-te so v Sloveniji še v fazi oblikovanja. A tudi Slovenija bo morala oblikovati regije, predvsem zaradi smotrnega koriščenja sredstev iz evropskih skladov, saj EU namenja regionalnemu razvoju veliko denarja. Slovenija s svojo površino ne presega površine srednje velike evropske regije, a postavlja se nam vprašanje, ali je trenutna delitev Slovenije na dve t.i. kohezijski regiji dobra in pravična.

Slovenija je ena redkih držav, ki še nima urejenega področja regij. Razprava o formiranju regij traja že zelo dolgo. Zdi se, da ni kohezije med slovenskimi regijami ter da razlike med njimi celo naraščajo, zlasti med Osrednjeslovensko regijo in preostalo Slovenijo.

Zakaj sploh regije? Bistvena cilja oblikovanja regij ali regionalizma sta:

- zagotovitev večje decentralizacije državne oblasti;
- uspešnejši gospodarski razvoj vseh območij določene države.

Država tako del svojih pristojnosti prenese na lokalno raven odločanja in upravljanja. Obstoj regij je ključnega pomena za razvoj države, saj kakovostnega razvoja ni mogoče usmerjati iz enega samega centra v državi. Regije v Sloveniji bi tako pripomogle k bolj skladnemu gospodarskem razvoju.

Slovenija je pokrajinsko zelo raznolika država. Kljub ozemeljski majhnosti so zaradi geografskih, socialnih, zgodovinskih in upravno političnih razlogov med njenimi regijami zelo velike razlike v gospodarski razvitosti ter možnostih za življenje in delo.

Povsem jasno je, da regionalizacija Slovenije ne bo oz. ni preprosta naloga, saj je Slovenija naravno in družbeno geografsko zelo neenotno ozemlje. In ravno zaradi tega po eni strani kar sili k členitvi na pokrajine, po drugi pa je zaradi tega regionalizacija težko izvedljiva. Bistvenega pomena za izgradnjo regij pa so središča ali centralna naselja. To so nekakšni poli, okoli katerih se glede na njihovo razvitost in pomen oblikuje vplivno območje. (6)

S teoretskimi izhodišči za oblikovanje regij v Sloveniji na osnovi centralnih naselij se je ukvarjal tudi dr. Vrišer, geograf, ki navaja prednosti in slabosti velikih ali pa majhnih pokrajin:

- Prednosti velikih pokrajin so večja populacijska in ekonomska moč regije, boljše in lažje reševanje prostorskih problemov, manj številčen upravni aparat in primerljivost s tujino.
- Prednost majhnih pokrajin je predvsem večja povezanost ozemlja, boljša socialna povezanost ali celo poistovetenje z regijo, bližina središča in pogosto naravna zaokroženost.
- Slabosti majhnih pokrajin pa so predvsem veliko majhnih, a šibkih središč z manjšo gospodarsko močjo in zato z večjo odvisnostjo od večjega centra ter številnejša uprava.

Gibanja v razvitem svetu gredo v glavnem k večanju in krepitvi pokrajin (okrajev, dežel). Mnoge države celo z različnimi, zlasti finančnimi ukrepi pospešujejo nastajanje večjih upravnih enot. (6)

Razlogi za pripravo zakona o pokrajinah so notranji in zunanji. Drugi nivo lokalne samouprave – pokrajine so v Sloveniji potrebne zaradi notranjih razvojnih problemov in uveljavljanja načela subsidiarnosti oz. procesa decentralizacije. Več kot 70% ozemlja v Sloveniji zaostaja v razvoju, saj se delež sredstev, ki jih državni proračun namenja za regionalni razvoj zmanjšuje in je nižji kot je v povprečju v državah EU. Izgradnja infrastrukturnih sistemov (avtocest, železnic) pa je še dodatno pospešila diferenciacijo med slovenskimi pokrajinami. Kažejo se velike regionalne razlike v prebivalstveno-zaposlitvenih, gospodarskih, infrastrukturnih in izobrazbenih zmogljivostih slovenskih regij. (6)

Pokrajine v Sloveniji so potrebne tudi zaradi primerljivosti z državami v EU. Potrebno se bo spustiti v tekmo z evropskimi regijami in se vključevati v sodelovanja z njimi. (4)

3.3 PREDNOSTI IN SLABOSTI REGIONALIZACIJE

Na osnovi študija Osnutka zakona o pokrajinah in druge literature (zlasti diplomske naloge Evropa regij (vir: 4)), sva oblikovali preglednico prednosti in slabosti regionalizacije države.

Prednosti regionalizacije	Slabosti regionalizacije
Enakomernejši razvoj mest in podeželja	Pomanjkljiva kohezija in nezadostno medsebojno poznavanje
Potreba po primerljivejši ureditvi z državami EU	Nezadostna gospodarska razvitost za sodelovanje
Dodatna finančna sredstva za večje število razvojnih regionalnih projektov	Nepripravljenost upravne birokracije
Višje vrednotenje regionalnih in okoljskih spodbud v politiki, gospodarstvu in javnosti	Izguba polne avtonomnosti države v regionalnih odločitvah
Profesionalizacija, dvig kakovosti načrtovanja ter nadzora	Zapletena organizacijska sestava
Večje možnosti za doseganje razvojnih podpor iz EU (iz strukturnih skladov) za napredek regij	Povečanje števila birokracije
Ohranjanje prebivalstva v teh območjih	
Gospodarski in socialni razvoj regij	
Kulturna integracija obmejnega prebivalstva in civilne družbe	
Poudarja politične prednosti decentralizirano upravljane družbe (regionalizem kot sredstvo zблиževanja med državo in lokalnimi interesi)	
Pomembne so kulturno-zgodovinske vezi, ki naj bi združevale in povezovale prebivalce različnih regionalnih območij	
Ekonomska moč regij ni sama sebi namen, ampak sredstvo, ki omogoča razvoj decentraliziranega političnega upravljanja	

Za prebivalstvene in poselitvene značilnosti Slovenije velja, da je mestih skoncentrirana večina infrastrukture, mesta se razvijajo hitreje kot podeželje, napredek na vseh področjih poteka hitreje v mestih. Na podeželju se prebivalstvo krči, predvsem mladina odhaja v mesta, najprej v šole, kasneje pa iščejo v mestih zaposlitev. Naloga regionalizacije pa je zmanjševanje razkoraka med razvitimi in nerazvitimi predeli države. Čedalje večji odstotek ozemlja Slovenije obsegajo razvojno stagnirajoča in demografsko ogrožena območja. Glavna naloga regij je zagotavljati skladen regionalen razvoj.

V EU precej sodelovanja poteka na ravni regij, zato morajo države članice uskladiti svojo regionalno razdelitev. Tudi Slovenija potrebuje regije, kajti med majhnimi občinami in državo obstaja prevelika razdalja. Manjka še ena raven odločanja. (4)

Obstoj regije je ključnega pomena za razvoj države, saj kakovostnega razvoja in konkurenčnosti države ni mogoče usmerjati iz enega samega centra v državi. S tem, ko se regije uspešno razvijajo, se razvija tudi celotna država. Vendar pa morajo biti regije močne, saj se od njih pričakuje, da bodo nosilec regionalnega razvoja. (6)

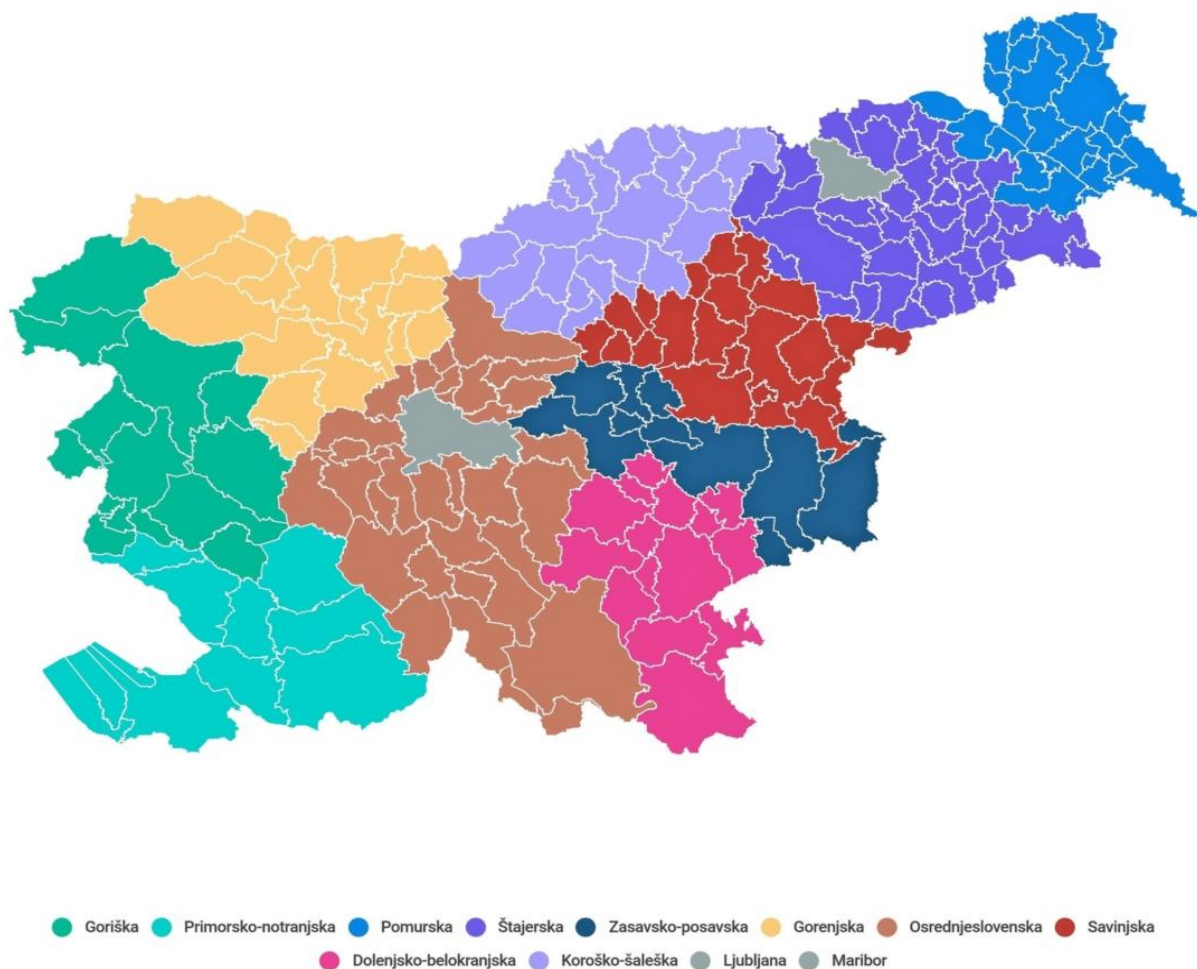
Uvedba regij bo povzročila številne spremembe pri prerazporeditvi pristojnosti med državo, regijami in občinami. Na avtonomnost regij bo vplivala tudi ureditev finančno-materialnih vprašanj. S prenosom nalog na regije bo država izgubila svojo polno avtonomnost v regionalnih odločitvah. Bolj, ko bo regijam uspelo lastno financiranje (ne bodo odvisne in vezane samo na proračunski denar), bolj se bo večala njihova samostojnost. (7)

Regije bodo organizirane kot avtonomni teritorialni upravni sistem, ki jih bodo upravljali prebivalci neposredno z neposredno voljenimi predstavniškimi organi. Regije bodo imele svet, predsednika, svet občin, regijsko upravo. (6)

3.4 PREDLOG ZA USTANOVITEV POKRAJIN V SLOVENIJI

Po posvetovanju s predsednikom Republike Slovenije g. Borutom Pahorjem, predsednikom Državnega sveta RS g. Alojzom Kovšco ter predsednikom Skupnosti občin Slovenije dr. Aleksandrom Jevškom, predsednikom Združenja občin Slovenije g. Robertom Smrdeljem in predsednikom Združenja mestnih občin Slovenije mag. Gregorjem Macedonijem, z dne 13. maja 2019, je bila, na podlagi poziva predsednika Državnega sveta RS ter sklepa predsedstva Skupnosti občin Slovenije in sklepa predsedstva Združenja mestnih občin Slovenije, osnovana skupina strokovnjakinj in strokovnjakov s področja lokalne samouprave in regionalnega razvoja pod vodstvom izr. prof. dr. Boštjana Brezovnika (Pravna fakulteta Maribor; Pravna fakulteta Ljubljana), z nalogo priprave predlogov pokrajinske zakonodaje, na podlagi katere bodo predsedniki opravili razpravo o ustanovitvi pokrajin v Republiki Sloveniji. (7)

Cilj projekta je ustanovitev pokrajin z namenom uvedbe učinkovitega in preglednega upravljanja za zagotavljanje kakovostnih storitev za lokalno in regionalno prebivalstvo ter zagotavljanje skladnejšega regionalnega razvoja. (7) Imenovana strokovna skupina je pripravila naslednji predlog pokrajin v Sloveniji, ki predvideva 12 pokrajin, med katerimi sta Ljubljana in Maribor kot največji mesti izvzeti.

Vir: Osnutek Zakona o ustanovitvi pokrajin /ZUPok/

Slika 22: Predlog pokrajin Slovenije. (Vir: 39)

Predlog, "po katerem bi ustanovili deset pokrajin s posebnim statusom mestnih občin Ljubljana in Maribor", je bil znotraj "Strokovne skupine" usklajen in posredovan v obravnavo Državnemu svetu Republike Slovenije. Kot argument za posebni status Ljubljane in Maribora navajajo, "da ti dve občini dosemeta standard 100.000 prebivalcev, obe mesti sta urbani središči mednarodnega pomena in se ob ustrezni pravni ureditvi lahko intenzivneje vključujeta v pokrajine, na območju katerih se nahajata" (9).

Strokovnjaki tako predlagajo, naj se odpre razprava o modelu osmih do desetih pokrajin s posebnim statusom Ljubljane in Maribora. Omenjeni koncept izrazito homogenih pokrajin z med 100.000 do 200.000 prebivalci pa po mnenju "Strokovne skupine" omogoča prehod v drugo fazo tega projekta, to je določitev pristojnosti in nalog pokrajin, sistema in virov financiranja. (9)

Zadnji predlog "Strokovne skupine za ustanovitev pokrajin", ki je objavljen na spletni strani Projekta pokrajine (7), predvideva deset pokrajin:

Dolenjsko-belokranjsko,
Gorenjsko,
Goriško,
Koroško-šaleško,
Osrednjeslovensko,
Savinjsko,
Štajersko,
Pomursko,
Primorsko-notranjsko,
Zasavsko-posavsko pokrajino.

Ob tem bi poseben status imeli mestni občini Ljubljana in Maribor, kjer bi pristojnosti in naloge pokrajinskega sveta izvrševal mestni svet, pristojnosti in naloge predsednika pokrajine pa župan.

Sedež Osrednjeslovenske pokrajine bi bil v Domžalah, sedež njenega pokrajinskega sveta v Grosupljem in sveta občin v Kočevju. Na Ptuju bi bil sedež Štajerske pokrajine, ki bi imela sedež pokrajinskega sveta v Slovenski Bistrici in sedež sveta občin v Ormožu. (9)

Sedež Dolenjsko-belokranjske pokrajine bi bil v Novem mestu, sedež njenega pokrajinskega sveta v Črnomlju, sedež sveta občin pa v Trebnjem. Kranj bi bil sedež Gorenjske pokrajine, ki bi imela sedež pokrajinskega sveta v Škofji Loki, sedež sveta občin pa na Jesenicah. Goriška pokrajina bi imela sedež v Novi Gorici, sedež pokrajinskega sveta v Ajdovščini, sedež sveta občin v Idriji. Primorsko-notranjska pokrajina bi imela sedež v Kopru, sedež pokrajinskega sveta v Postojni, sedež sveta občin v Sežani. (9)

Za sedež Koroško-šaleške pokrajine bi določili Slovenj Gradec, za sedež njenega pokrajinskega sveta Velenje in sedež sveta občin Ravne na Koroškem. Savinjska pokrajina bi imela sedež v Celju, sedež pokrajinskega sveta v Šentjurju, sedež sveta občin pa v Rogaški Slatini. Sedež Zasavsko-posavske pokrajine bi bil v Krškem, sedež njenega pokrajinskega sveta v Brežicah, sedež sveta občin pa v Zagorju ob Savi. Pomurska pokrajina bi imela sedež v Murski Soboti, sedež njenega pokrajinskega sveta v Ljutomeru in sedež sveta občin v Gornji Radgoni. (9)

Ta skupina je pripravila Osnutek zakona o pokrajinah (6), ki v prvem členu opredeli, kaj je pravzaprav cilj regionalizacije Slovenije oziroma katere bodo naloge regij. Pokrajina opravlja z zakonom določene naloge regionalnega pomena, ki jih v skrajšani obliki povzemava iz imenovanega dokumenta:

Naloge regij
Pripravljanje in sprejemanje dolgoročnih strateških razvojnih dokumentov za pospeševanje razvojne odličnosti na ekonomskem, okoljskem in socialnem področju ter določanje ciljev regionalnega razvoja in zagotavljanje skladnega razvoja celotnega območja pokrajine.
Pripravljanje in sprejemanje regionalne prostorske akte.
Sprejemanje načrtov razvoja prometnega sistema v pokrajini in izvajanje programov ukrepov na področju cestnega prometa.
Načrtovanje politike in sprejemanje programov za pospeševanje gospodarskega razvoja, razvoja turizma in zagotavljanje izvajanja ukrepov za spodbujanje podjetništva in turizma.
Sprejemanje energetskega koncepta pokrajine, koordiniranje lokalnih energetskih konceptov in izvajanje programov obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije.
Sodelovanje pri načrtovanju strukturne kmetijske politike in izvajanje ukrepov državnih pomoči regionalnega pomena ter sodelovanje pri pripravi programa za razvoj podeželja in ribištva.
Sprejemanje stanovanjskega programa za izvajanje stanovanjske politike regionalnega pomena.
Izvajanje zemljiške politike regionalnega pomena.
Sprejemanje in izvajanje programov varstva okolja.
Sprejemanje programov razvoja visokega šolstva in raziskav regionalnega pomena ter ustanavljanje regionalne znanstvene in izobraževalne institucije.
Sprejemanje in izvajanje regionalnih programov razvoja šolstva in športa.
Sprejemanje in izvajanje programa zdravstvenega varstva, ustanavljanje javne bolnišnice regionalnega pomena in zagotavljanje njihove mreže na območju pokrajine.
Načrtovanje in organiziranje socialnovarstvenih storitev in programov s področja dela, družine in socialnega varstva.
Sprejemanje programov razvoja kulturnih dejavnosti in izvajanje ukrepov za zagotavljanje javnega interesa za kulturo in ustanavljanje javnih zavodov na področju kulture.
Sprejemanje programov in izvajanje ukrepov zaščite in reševanja.
Načrtovanje in izvajanje ukrepov za integracijo tujcev.
Urejanje in opravljanje drugih nalog regionalnega pomena, ki se določijo z zakonom.

V tokratnem poskusu ustanovitve pokrajin v Sloveniji ima vlogo koordinatorja Državni svet Republike Slovenije. Potem ko je "Strokovna skupina" na podlagi objektivnih meril pripravila predlog razdelitve Slovenije na pokrajine in Osutek zakona o pokrajinah, se začenja težji, politični del. Trenutno poteka razprava na nivoju občin, kamor je bilo poslano pripravljeno gradivo za ustanovitev pokrajin. Strokovna skupina sicer predlaga deset pokrajin in posebni status za mestni občini Ljubljana in Maribor. Predlog predvideva tudi naloge in pristojnosti, ki bi se na pokrajine prenesle postopno do leta 2030. (7)

K Osnutku zakona o ustanovitvi pokrajine sodi tudi določitev pokrajinskih simbolov. Tako je Društvo Heraldika Slovenije pripravilo predlog grbov in zastav za bodoče slovenske pokrajine. Predlog temelji na značilnostih grbov in zastav nekdanjih zgodovinskih dežel. Že na prvi pogled je razbrati, da so se nekatere značilnosti prekrivajo ali podvajajo, npr. podobnost simbolov Gorenjske in Osrednjeslovenske pokrajine - oboji temeljijo na simbolih nekdanje Kranjske dežele in mesta Kranj. Zato bo predlog prav gotovo še doživel spremembe.

Slika 23: Predlogi grbov in zastav bodočih slovenskih pokrajin (vir: 7)

3.5 ANALIZA VPRAŠALNIKOV

Za intervju sva se obrnili na Strokovno skupino za ustanovitev pokrajin, v imenu katere nama je na zastavljena vprašanja odgovoril njen član dr. Vladimir Prebilič. Sestavili sva dva vprašalnika: za splošno populacijo in za župane, s čimer sva želeli ugotoviti stopnjo naklonjenosti ljudi in občinskih oblasti ustanavljanju regij.

3.5.1 ANALIZA INTERVJUJA

Med drugim z raziskavo želimo ugotoviti tudi, kakšni nameni so vodili »Strokovno skupino« pri oblikovanju predloga regionalizacije Slovenije in pri oblikovanju Osnutka zakona o pokrajinah, pa tudi s katerimi ovirami so se soočali oziroma katere so tiste ovire, ki onemogočajo ustanovitev pokrajin v naši državi. Zato sva se odločili za intervju z zelo dejavnim članom Strokovne skupine za ustanovitev pokrajin v Sloveniji dr. Vladimirjem Prebiličem, ki je univerzitetni profesor na Fakulteti za družbene vede, hkrati pa tudi župan občine Kočevje.

1. Ali se je trenutna politična oblast v Sloveniji le odločila za ustanovitev pokrajin kot druge stopnje lokalne samouprave?

Oblast oziroma politični odločevalci še niso enotni, a je proces tokrat stekel drugače. Da bi se izognili ideološkimi spopadom in predvsem pripisovanju zaslug, kdo je in kdo ni, prispeval k ustanovitvi pokrajin, smo se odločili, da začnemo postopek od spodaj navzgor. Najprej so se opravila posvetovanja na ravni lokalnih skupnosti, nato v Državnem svetu, kjer je vpliv političnih elit manjši, nadaljevali pa bi ga naj nato v Državnem zboru. Za enkrat ni mogoče trditi, da bo zagotovljena politična podpora, a vseeno menim, da je raven pokrajin dodana vrednost na področju učinkovitega upravljanja z državo.

2. Katere so tiste največje ovire, da se proces regionalizacije Slovenije vleče tako dolgo?

Največje ovire vidim predvsem v izredno centralizirani državi Sloveniji, kjer se vsa politična moč koncentrira v ministrstvih in birokraciji slednjih. Odvzem funkcij, pa tudi virov bi pomenilo slabitev centralne oblasti – zato so za pokrajine tiste stranke, ki niso na oblasti. Hkrati je tudi ogromna razlika med tem, kako so nekatere stranke zastopane na podeželju in njihovo dejansko močjo v državi (ta je veliko večja, brez tega, da bi stopili iz cone Ljubljane). Zato seveda projekt ne doživi koraka naprej. Hkrati pa se nadaljuje centralizacija države, ki je sicer povsem naraven proces – po principu gravitacije se moč (politična, ekonomska, populacijska) kopiči v rokah centrov, medtem ko slovenska periferija postaja periferija v njenem najbolj negativnem pomenu = nadaljuje se odseljevanje iz podeželja, praznijo se obmejna območja, prebivalstvo na podeželju se stara, predvsem pa ni sledu o skladnem regionalnem razvoju.

3. Kateri pa so sploh glavni motivi, da bi regije ustanovili?

Sam bi izpostavil tri temeljne motive za ustanavljanje pokrajin: (1) centralizacija države, ki bo vodila v skladnejši regionalni razvoj, (2) načelo subsidiarnosti (ki je temeljno načelo tudi znotraj EU), torej odločanje čim bližje ljudem in ne v oddaljenih centrih (tako bi o srednjih šolah odločale pokrajine in ne MIZŠ, kar bi bistveno povečalo prožnost izobraževalnega sistema v sodelovanju z gospodarstvom) in (3) ohranjanje skladne poselitve Slovenije (zlasti to velja za obmejna območja), kar se je za pomembno izkazalo tudi v primeru nacionalne varnosti – ilegalni prehodi državne meje.

4. Kateri so bili glavni dejavniki, ki ste jih upoštevali pri oblikovanju regij oziroma da ste neko občino uvrstili v eno, čeprav bi jo lahko ali bi celo sodila v drugo regijo?

Izhodiščni predlog je poskušal upoštevati tri dejavnike razvrščanja občin v posamezne pokrajine: (1) geografsko in zgodovinsko ozadje vpetosti določene občine v življenje v pokrajini (2) gospodarsko razvitost in sodelovanje z drugimi občinami v pokrajini in (3) dejanske migracijske tokove (migracija zaradi dela in obveznosti občank in občanov). Zavedamo se, da predlog nikoli ne bo sprejemljiv za vse, a vseeno smo poskušali najti najnižji skupni imenovalc na tem področju.

5. Ali ste pri oblikovanju regij upoštevali tudi kriterije »NUTS2« oziroma t.i. kohezijske regije? Kje najbolj? Ali ste zato izvzeli tudi Ljubljano in Maribor?

Da. Prav zaradi tega smo izvzeli tako Ljubljano in Maribor, je pa potrebno upoštevati tudi dejstvo, da je obstajala izjemno nizka pripravljenost katerekoli občine biti v regiji z omenjenima mestoma. Nihče ne želi biti »periferija« znotraj regije, zato je potrebno iskati oblike, kjer bi večji centri ne preglasovali in si podrejali drugih občin, ki so bistveno manjše in s tem šibkejše. Prav neobčutljivost do območij z večjimi razvojnimi zaostanki je pripeljalo do oblikovanja 212 občin v naši državi. Število bi bilo bistveno manjše, če bi nekdaj 62 občin bilo bolj senzibilnih do manj razvitih območij znotraj občine.

6. Če primerjamo različne regionalizacije, je videti, da ste delno sledili t.i. statističnim regijam, ki so nam, zlasti v povezavi z ukrepi v času epidemije, postale kar domače. Se strinjate? A, če vprašava povprečnega državljana, se najbolj identificira z zgodovinskimi regijami. Vaš predlog najbrž delno upošteva obe regionalizaciji, kajne?

Drži. Predlog poskuša upoštevati oba kriterija, tako statističnih regij (ki jih številni niso ponotranjili) in zgodovinskih. A se je v razpravi pokazalo, da je morda še bolj pomembni dejavnik prav gospodarska razvitost centrov – če si v regiji z močno razvito občino, boš kot regija upravičen do manj spodbud (kar je primer Dolenjske – NM je najbolj razvita občina v Sloveniji, zato se občine bojijo, da bi v tej, sicer razviti regiji, njihova priložnost za večjo pomoč pri razvoju ugasnila...).

7. Ali se bodo npr. prebivalci in občine Šaleške doline sprijaznili, da se bodo povezali v regijo skupaj s Koroško? Ali pa Zasavci in Posavci v eni regiji?

Težko je napovedati, a v kolikor bo šel predlog v smer ponovnega drobljenja regij, bomo izgubili določen smisel regionalizacije – na regije ne bo mogoče prenesti določenih nalog, saj bo umanjkal argument števila prebivalcev in lahko dobimo regije z omejenimi pooblastili in nalogami, kar pa bo veliko razočaranje. Upam, da lokalni patriotizem ne bo preglasil racionalnosti...

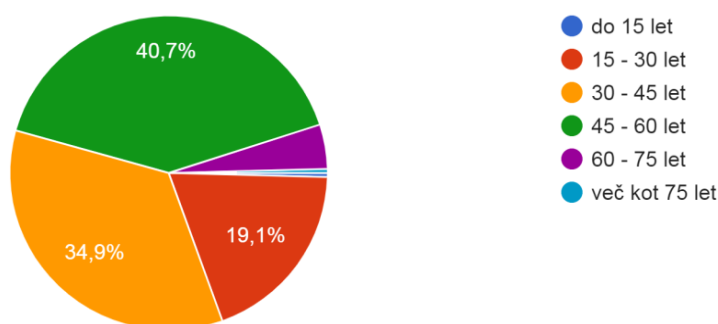
8. Ko bo prišel čas za javno obravnavo vašega predloga, kje menite, da bo največ polemik in nasprotovanj. Pri določitvi velikosti in meja regij, pri določitvi nalog in pristojnosti regij, pri financiranju, pri vzpostavljanju regionalnih oblasti...

Sam menim, da bo največ polemik pri določevanju meja regij. Tu je tudi največ čustev in vsak se najbolj razume v regionalizacijo. Vsak bi imel rad svojo regijo. Pri nalogah je stvar strokovne presoje in mislim, da bi šlo lažje, a če se bomo ustavili pri prvem koraku, ne bomo naredili drugega.

3. 5.2. ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

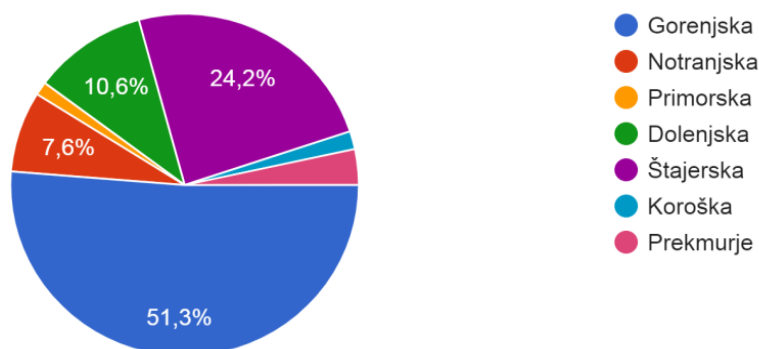
V splošno anketo sva zajeli 240 odraslih oseb. Preden sva vprašalnik razposlali, sva se vprašali, kaj želiva z njim pridobiti. Zato sva se odločili, da vzorec ljudi, ki ga bova v raziskavo zajeli, izbereva po določenih merilih: čim večja razpršenost po celotni Sloveniji; vse starostne kategorije, vendar večina v zreli dobi; vprašalnik, sestavljen v Googlovi aplikaciji za anketne obrazce, sva razposlali na elektronske naslove, ker nisva želeli prevelikega deleža neuporabnih neresnih odgovorov, kar bi se lahko zgodilo, če bi to objavili na socialnih omrežjih. Pri izbiri in razpošiljanju vprašalnikov nama je pomagala mentorica v toliko, da je precejšen delež vprašalnikov razposlala med učitelje geografije v osnovnih šolah ter med zaposlene na regionalnih razvojnih agencijah. Torej med tiste, ki naj bi jim bila tematika o regijah bolj domača.

Največ anketirancev je bilo v starostni skupini 45-60 let, več kot tri četrtine so odrasli prebivalci. Namerno sva izbrali odraslo prebivalstvo, od katerih sva pričakovali najbolj uporabne podatke.

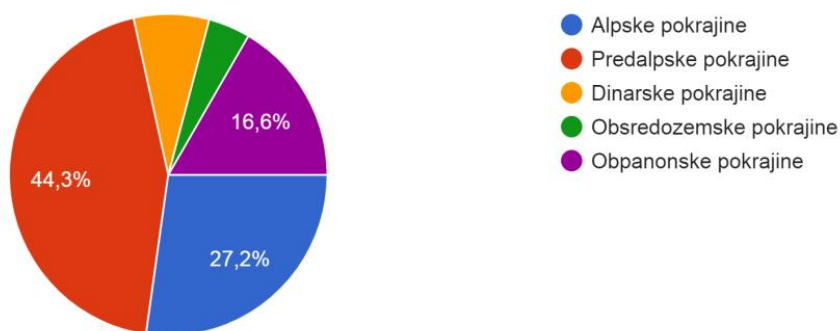
Grafikon 1: Sestava anketirancev po starostnih skupinah. (vir: avtorsko delo)

Največ anketirancev prihaja iz Gorenjske, saj sva tudi sami iz tega dela Slovenije, zato tukaj pozna največ ljudi. Najmanj anketirancev pa je iz Koroške in Primorske. A z načrtno izbiro anketirancev sva zagotovili dovolj veliko razpršenost in zastopanost vseh delov Slovenije.

Grafikon 2: Zgodovinske regije anketirancev. (vir: avtorsko delo)

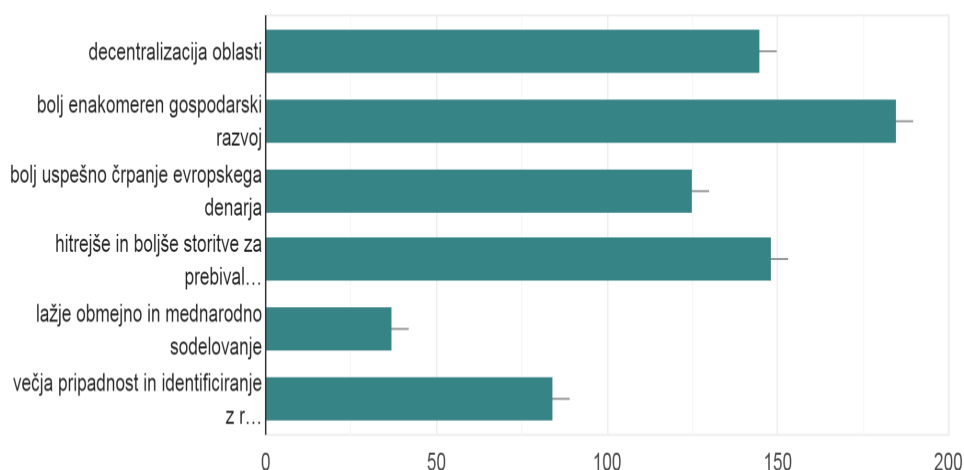
Večina anketirancev je znala opredeliti geografsko regijo, v kateri živijo. Največ jih je navedlo Predalpske pokrajine, ki so tudi najboljšežnejša slovenska naravna enota.

Grafikon 3: Geografske regije anketirancev. (vir: avtorsko delo)

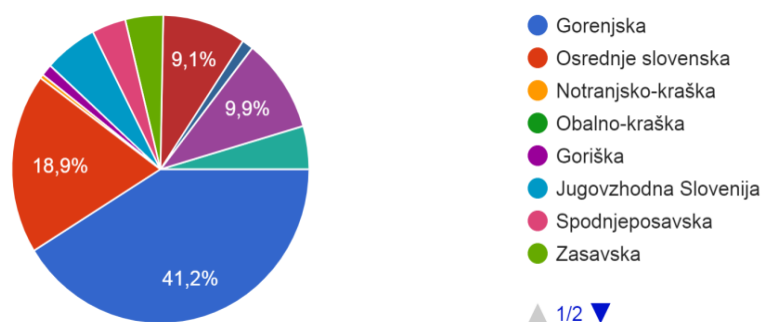
Ko sva anketirance vprašali, ali poznajo še kakšno delitev Slovenije na regije ali pokrajine, je bil najbolj pogost odgovor delitev na kohezijske regije. Nekateri so poznali tudi gastronomske regije, delitev po škofijah, upravne enote.

Največ anketirancev meni, da je delitev Slovenije potrebna za bolj enakomeren gospodarski razvoj. Drugi dve pogosti trditvi sta bili, da bo s tem Slovenija imela hitrejše in boljše storitve za prebivalstvo in decentralizacijo oblasti. Lažje obmejno in mednarodno sodelovanje je bil med anketiranci najmanj pogost odgovor.

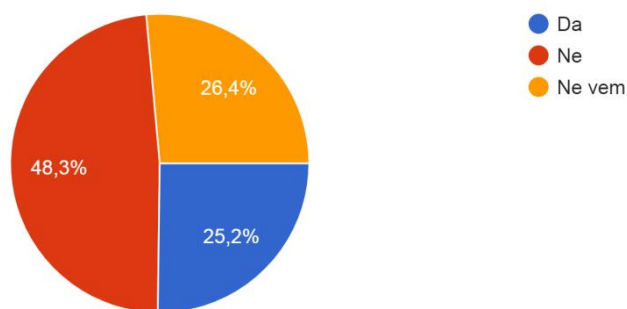
Grafikon 4: Prednosti delitve države na regije. (vir: avtorsko delo)

Zanimalo naju je, ali anketiranci poznajo statistične regije in vedo, kateri pripadajo. Največ anketirancev je iz Gorenjske statistične regije, najmanj pa iz Goriške, Koroške in Notranjsko-kraške.

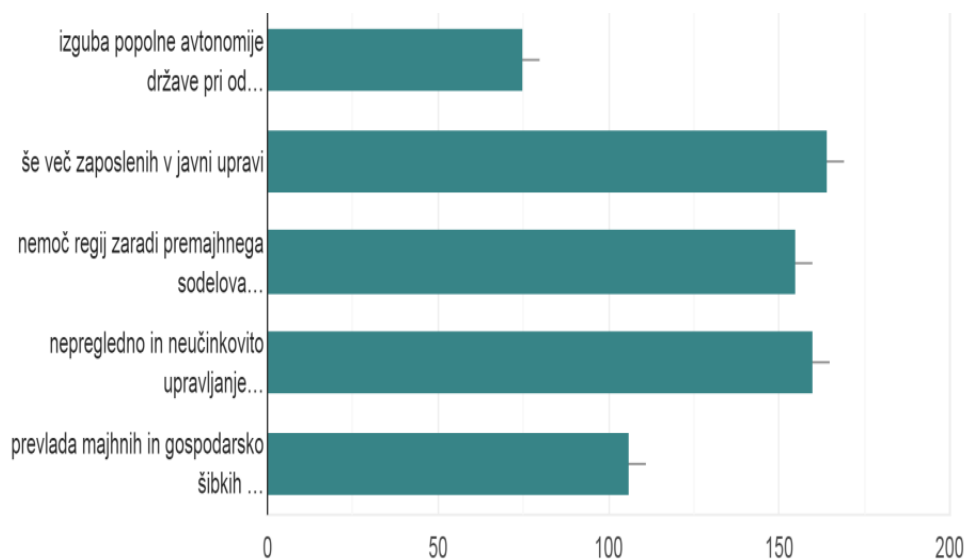
Grafikon 5: Statistične regije anketirancev. (vir: avtorsko delo)

Različne delitve Slovenije na regije obstajajo in so med ljudmi bolj ali manj poznane. Izvedeli sva, da slaba polovica vprašanih ve, da Slovenija uradno z zakonom ni razdeljena na regije. Približno ena četrtnina meni, da Slovenija je razdeljena na regije, druga četrtnina pa je izbrala odgovor ne vem.

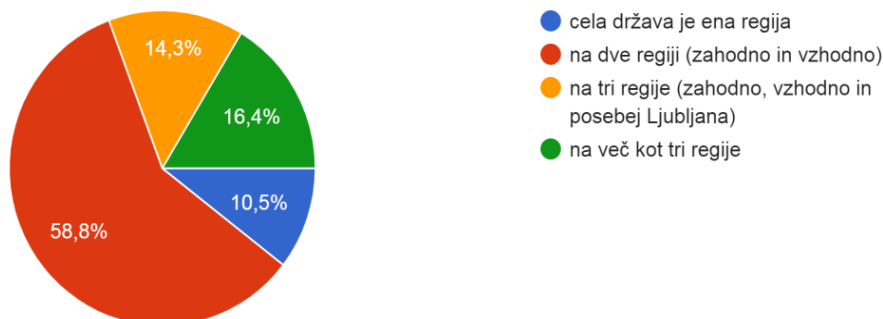
Grafikon 6: Ali je Slovenija razdeljena na regije? (vir: avtorsko delo)

Zanimalo naju je tudi, katere slabosti prepoznajo vprašani kot najbolj pereče, če bi se Slovenija razdelila na regije. Največ jih meni, da bi bilo še več ljudi zaposlenih v javni upravi ter nepregledno in neučinkovito upravljanje in nemoč regij zaradi premajhnega sodelovanja. Najmanj pogost odgovor pa je bil izguba popolne avtonomije države pri odločitvah.

Grafikon 7: Slabosti delitve Slovenije na regije. (vir: avtorsko delo)

Anketirance sva vprašali tudi, ali vedo, na koliko kohezijskih regij je Slovenija trenutno razdeljena. Skoraj 60% jih ve, da na dve regiji.

Grafikon 8: Trenutna delitev Slovenije na kohezijske ali razvojne regije. (vir: avtorsko delo)

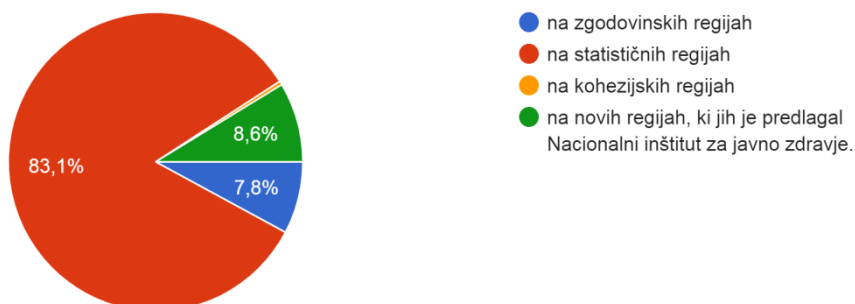
Nato sva želeli pridobiti mnenje prebivalstva o optimalnem številu delitve države Slovenije na regije. Največ (43%) vprašanih meni, da naj se Slovenija razdeli na več kot tri regije.

Grafikon 9: Predlog anketirancev o delitvi Slovenije na regije. (vir: avtorsko delo)

Večkrat slišimo, da Slovenija zaradi majhnosti sploh ne potrebuje delitve na pokrajine. Prebivalce sva vprašali, ali je delitev Slovenije na regije sploh potrebna. Večina meni, da je neka delitev na regije potrebna zaradi boljšega upravljanja in funkcioniranja države, zaradi pridobivanja sredstev iz EU, zaradi različnih situacij (npr. epidemija, poplave, volitve...), zaradi zmanjšanja zaostanka v gospodarski rasti.

Večina vprašanih dobro ve in pozna regije, ki so najbolj aktualne v času epidemije. Odgovor statistične regije si je izbralo 83,1% vprašanih.

Grafikon 10: Delitev Slovenije na regije v času epidemije. (vir: avtorsko delo)

Anketirance sva vprašali, če poznajo najnovejši predlog delitve Slovenije na regije, ki ga je pripravila Strokovna skupina pod vodstvom dr. Brezovnika. Največ (38%) jih je izbralo odgovor: sem slišal-a, a o tem ne vem kaj dosti. 27% vprašanih pa pozna predlagano delitev Slovenije. Iz tega lahko sklepava, da kljub poročanju različnih medijev ustanovitev pokrajin v Sloveniji ni aktualna in zanimiva tematika za večji del prebivalstva. Je pa v strokovnih in političnih krogih. Vprašalnik je izpolnilo veliko učiteljev geografije, zaposlenih na regionalnih razvojnih agencijah in občinskih uradnikov.

Grafikon 11: Poznavanje najnovejšega predloga delitve Slovenije na pokrajine. (vir: avtorsko delo)

Z uvedbo pokrajin se bo marsikaj spremenilo tudi za občine, zato sva želeli dobiti čim več mnenj županov slovenskih občin. Pripravili sva vprašalnik za župane in ga razposlali na elektronske naslove pisarn županov vseh 212 slovenskih občin. V uvodnem nagovoru in prošnji za izpolnitev vprašalnika sva razložili, zakaj potrebujeva in kako bova uporabili njihove odgovore. Rešen vprašalnik so nama vrnil iz 11 občin. Dobili sva nekaj povratnih odgovorov z obrazložitvijo, iz katere izhaja, da od njih želiva pridobiti odgovore, ki bi jih lahko kdo napačno argumentiral in uporabil, kajti trenutno na občinah poteka razprava o umestitvi občine v določeno pokrajino, o središčih pokrajin in o drugih značilnostih, ki izhajajo iz Osnutka zakona o pokrajinah.

Vseeno sva analizirali pridobljene odgovore, ki so prišli iz občin: Cerkevjak, Dobropolje, Dobrovnik, Medvode, Muta, Rečica ob Savinji, Sevnica, Šentjur, Velike Lašče in Žalec. Sodelujoči župani se strinjajo, da bi bilo treba ustanoviti pokrajine kot drugo stopnjo lokalne samouprave, saj so občine nasproti državi premajhne, prešibke, nepovezane, zato se centralizacija le krepi. Občine načeloma so za regije, ki bi omogočile bolj skladen in enakomeren gospodarski razvoj in boljše storitve za vse prebivalce, tako na podeželju kot v mestih. Zavedajo se tudi, da bi na nivoju regije lažje in bolj učinkovito črpali evropski denar.

Že iz teh nekaj odgovorov sva razbrali, da je za župane bistveno, kako bodo regije financirane in katere pristojnosti bodo imele. Tako kot sva zasledili tudi v medijih, so pomisleki glede oblikovanja Koroško-šaleške regije. Korošci pravijo, da so zaokrožena celota in da le izgubljajo, če se povežejo z gospodarsko močnejšo Šaleško dolino. Lokalni patriotizem je zelo močan, kot tudi odklanjanje povezovanja z močnimi gospodarskimi centri, kar po njihovem mnenju že vnaprej zmanjšuje možnosti za pridobitev dodatnih evropskih razvojnih sredstev.

4. RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK

Namen najinega raziskovalnega dela je bil spoznati različne regionalizacije Slovenije in na osnovi primerjave s tujino ter na osnovi raziskave med prebivalstvom, med župani slovenskih občin in izbranimi strokovnjaki ugotoviti njihovo naklonjenost za ustanovitev pokrajin, hkrati pa tudi ugotoviti, zakaj je sploh pomembno, da bi Slovenija dobila zakonsko utemeljene regije ali pokrajine.

Glede na postavljene hipoteze, sva z raziskavo prišli do naslednjih zaključkov:

Prvo hipotezo: "Slovenija je majhna, a zelo raznolika država, zato jo lahko delimo v različne regije. Predvidevamo, da obstaja več različnih delitev na regije, glede na različne kriterije." lahko **potrdiva**. Regija je ozemeljsko zaokrožena enota, ki se po neki značilnosti loči od druge, sosednje enote. Spoznali in predstavili sva upravno delitev Slovenije, delitev Slovenije na zgodovinske, cerkvene, geografske, statistične, sonaravne, gastronomske regije, delitev na narečne skupine in na volilne enote. Za sodelovanje med Slovenijo in Evropsko unijo so pomembne razvojne ali kohezijske regije.

Drugo hipotezo: "Delitev države na regije je ena od zahtev Evropske unije. Predvidevamo, da so evropske države praviloma tudi zakonsko razdeljene na pokrajine, ker to omogoča hitrejši in bolj enakomeren gospodarski razvoj." lahko **potrdiva**. Poiskali sva zemljevid regij Evropske unije in ugotovili, da z izjemo Luksemburga v vseh obstaja druga stopnja lokalne samouprave oziroma delitev države na regije ali pokrajine, ki imajo različna poimenovanja, npr. zvezne dežele, province, okrožja, županije. Strokovna skupina za ustanovitev pokrajin, ki je bila sestavljena iz strokovnjakov različnih področij na pobudo Državnega sveta, se je pri formiranju pokrajin, njihovih nalogah in odnosih do države in do občin zgledovala po Nemčiji, Franciji in Češki. Ker Slovenija še ni zakonsko izpeljala regionalizacije države in ni predlagala Evropski uniji svojih regij, le ta za dodeljevanje finančnih sredstev za regionalni razvoj upošteva delitev Slovenije na dve kohezijski regiji. V zadnjem finančnem obdobju pa je bila tako Slovenija razdeljena na Zahodno kohezijsko regijo, ki spada med nadpovprečno razvite evropske regije, in na Vzhodno, ki je veliko večja in spada med najmanj razvite regije EU.

Tretjo hipotezo: "Slovenijo najpogosteje delimo na t.i. zgodovinske regije, ki izhajajo še iz časa, ko je bilo naše ozemlje del Avstro-Ogrske. Predvidevamo, da je ljudem še vedno najbolj domača ta delitev in da veliko Slovencev ne ve, da to ni uradna delitev Slovenije na regije." lahko **delno potrdiva**, saj je približno tretjina anketirancev na vprašanje: "Katera delitev Slovenije na regije vam je najbolj domača?" odgovorila zgodovinske regije, tretjina geografske regije in tretjina statistične regije. Anketiranci so tudi potrdili, da so se v zadnjem letu, ko naše življenje bolj ali manj kroji epidemija korona virusa, bili prisiljeni navaditi na t.i. statistične regije, na osnovi katerih se zbirajo in analizirajo podatki ter predlagajo ukrepi. Na vprašanje: "Ali Republika Slovenija ima uzakonjeno drugo stopnjo lokalne samouprave oziroma delitev države na regije?" pa je četrtnina anketirancev odgovorila z da, četrtnina z ne vem in polovica z ne. Hkrati sva zaznali neodločenost ljudi, podobno kot so neodločene tudi državne oblasti. Zato meniva, da bi odločanje o pomenu delitve Slovenije na pokrajine morali prepustiti strokovnjakom, ki bi se poskušali poenotiti, nato pa čim bolj nevtrarno to predstaviti javnosti.

Četrto hipotezo: "Delitev države na regije ima prednosti in slabosti, pa tudi priložnosti. Predvidevamo, da bi uvedba regij v Sloveniji dolgoročno obrnila trend koncentracije prebivalstva, gospodarstva in kapitala v bolj enakomeren razvoj Slovenije." lahko **potrdiva**. Večina Slovencev se zaveda, da v Sloveniji ni skladnega, enakomernega regionalnega razvoja, ampak se le večajo razvojne razlike med območji koncentracije prebivalstva, gospodarstva, kapitala in območji praznjenja, depopulacije, gospodarske zaostalosti, prometne odmaknjenosti. Za Slovenijo je značilna centralizacija države, ko se moč (politična, ekonomska, populacijska) kopiči v rokah centrov, to je večjih, gospodarsko močnih mest. Za prebivalstvene in poselitvene značilnosti Slovenije velja, da je v mestih skoncentrirana večina infrastrukture, mesta se razvijajo hitreje kot podeželje, napredek na vseh področjih poteka hitreje v mestih. Na podeželju se prebivalstvo krči, predvsem mladina odhaja v mesta, najprej v šole, kasneje pa iščejo v mestih zaposlitev. Čedalje večji odstotek ozemlja Slovenije obsegajo razvojno stagnirajoča in demografsko ogrožena območja. Glavna naloga regij je zagotavljati skladen regionalni razvoj oziroma zmanjševanje razkoraka med razvitimi in nerazvitimi predeli države.

Temeljni motivi za ustanavljanje pokrajin so: decentralizacija države, ki bo vodila v skladnejši regionalni razvoj in ohranjanje skladne poselitve Slovenije ter načelo subsidiarnosti, kar pomeni odločanje čim bližje ljudem in ne v oddaljenih centrih (tako bi npr. o srednjih šolah odločale pokrajine in ne ministrstvo za šolstvo, kar bi bistveno povečalo prožnost izobraževalnega sistema v sodelovanju z gospodarstvom).

Najnovejši predlog za ustanovitev pokrajin v Sloveniji poskuša upoštevati tri dejavnike razvrščanja občin v posamezne pokrajine: geografsko in zgodovinsko ozadje vpetosti določene občine v življenje v pokrajini, gospodarsko razvitost in sodelovanje z drugimi občinami v pokrajini in dejanske migracijske tokove.

Peto hipotezo: "Regije so vmesna stopnja lokalne samouprave med občinami in državo. Predvidevamo, da prebivalstvo in občinske oblasti prepoznajo prednosti regije in so naklonjeni ustanovitvi regij v Sloveniji.", lahko le **delno potrdiva**.

Obstoj regije je ključnega pomena za razvoj države, saj kakovostnega razvoja in konkurenčnosti države ni mogoče usmerjati iz enega samega centra v državi. Vendar pa morajo biti regije močne, saj se od njih pričakuje, da bodo nosilec regionalnega razvoja. Tudi v Evropski uniji precej sodelovanja poteka na ravni regij, zato morajo države članice uskladiti svojo regionalno razdelitev. Tudi Slovenija potrebuje regije, kajti med majhnimi občinami in državo obstaja prevelika razdalja. Manjka še ena raven odločanja.

Uvedba regij pa bo povzročila številne spremembe pri prerazporeditvi pristojnosti med državo, regijami in občinami. S prenosom nekaterih nalog na regije bo država izgubila svojo polno avtonomnost v regionalnih odločitvah.

Največ anketirancev meni, da je delitev Slovenije potrebna zaradi bolj enakomernega gospodarskega razvoja. Zavedajo se tudi, da regije omogočajo hitrejše in boljše storitve za prebivalstvo ter decentralizacijo oblasti. Med slabostmi, ki bi jih ustanovitev regij potegnili za seboj, so največkrat izpostavili še več izdatkov za javno upravo, ker bi se število zaposlenih v njej povečalo. Tako predlagatelji novih regij kot tudi anketiranci se zavedajo, da je lokalni patriotizem v Sloveniji zelo močan, kar se kaže v tem, da bi vsak rad največ koristi za sebe in ne želi biti skupaj z nekom, ki je močnejši po razvitosti, po gospodarski ali prebivalstveni moči. Zato obstaja bojazen, da regije ne bi delovale kot celota in ne bi bile dovolj povezane, kar bi zmanjševalo njihovo moč.

Tako sva iz odgovorov v anketi zaznali, da se v nekaterih občinah že kažejo nasprotovanja predlaganim regijam. Kot je poudaril dr. Prebilič v imenu Strokovne skupine, ki je pripravila Osnutek zakona o pokrajinah, bo potrebno doseči konsenz. Predlog nikoli ne bo sprejemljiv za vse, treba bo najti najnižji skupni imenovalec, ki bo povezal vse občine neke regije. Ker bodo naše regije tudi evropske regije, je treba upoštevati tudi razvojni vidik in približno uravnoteženost po številu prebivalstva.

Iz najine raziskave sledi, da je našo državo zaradi njene izjemne naravne in kulturno-zgodovinske raznolikosti možno deliti na raznovrstne načine. Tudi zato obstajajo različne regionalizacije. Strinjava se s stališči strokovnjakov, da je za bodoči razvoj naše države uvedba regij zelo potrebna, saj le te prinašajo veliko več prednosti kot slabosti. Če le pomisliva na najbolj geografski vidik, ki je viden v vse večjih območjih praznjenja nasproti območjem zgoščevanja prebivalstva in gospodarstva. Ali pa na izgubljene vsote evrov, ki jih zaradi neustreznih razvojnih regij ne dobimo iz evropskih razvojnih skladov.

Torej, Slovenci, razmišljajmo širše, glejmo na dobrobit vseh državljanov na ozemlju celotne države. Izstopimo iz oklepa lokalnega patriotizma na eni strani in političnih delitev na drugi, kar sta, po najinem mnenju in mnenju večine vprašanih, najpomembnejša vzroka za to, da v Sloveniji v treh desetletjih obstoja samostojne države še vedno nimamo uzakonjene delitve države na regije.

5. VIRI IN LITERATURA

1. Janžekovič M., Jeršin Tomassini K., Geografija 9. I-učbenik za geografijo v 9. razredu osnovne šole, str. 124. URL: <https://eucbeniki.sio.si/geo9/index.html>
2. Kladnik, D., 1996. Naravnogeografske členitve Slovenije. URL: <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-QQGPI6SU/caa9cbc4-238f-4a14-9e4b-03259b6757cd/PDF> (12.1.2021)
3. Klemenčič, M. M., 2005. Regija in regionalna struktura Slovenije. URL: <https://revije.ff.uni-lj.si/Dela/article/view/dela.23.1.5-58/1298> (12.1.2021)
4. Kodra, T., 2008. Evropa regij. URL: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/Kodra-Tanja.PDF> (14.1.2021)
5. Kohezijska politika po 2020. Evropska unija - Evropski strukturni in kohezijski skladi. URL: <https://www.eu-skladi.si/sl/po-2020> (18.1.2021)
6. Osnutek zakona o pokrajinah. URL: <http://www.pokrajine.si/notices/osnutek-zakona-o-pokrajinah-zpok/> (20.1.2021)
7. Pokrajine. URL: <http://www.pokrajine.si/> (20.1.2021)
8. Radoved: Pojmi pokrajina, regija in regionalizacija. URL: <http://radoved.si/predogled/14144> (10.1.2021)
9. Republika Slovenija. Državni svet. Pokrajine. URL: <http://www.ds-rs.si/?q=novice/pokrajine-v-sloveniji> (25.1.2021)
10. Senegačnik, J., 2013. Geografija Slovenije. Učbenik za 9. razred osnovne šole, str. 14-18.
11. Wikipedia. Avstrija. URL: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Avstrija#Geografija> (10.1.2021)
12. Wikipedia. Hrvaška. URL: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Hrva%C5%A1ka> (10.1.2021)
13. Wikipedia. Italija. URL: https://sl.wikipedia.org/wiki/Italija#Upravna_delitev (10.1.2021)
14. Wikipedia. Madžarska. URL: https://sl.wikipedia.org/wiki/%C5%BDupanje_Mad%C5%BEarske (10.1.2021)
15. Wikipedia. Pokrajine v Sloveniji. URL: https://sl.wikipedia.org/wiki/Pokrajine_v_Sloveniji (10.10.2020)
16. Wikipedia. Regija. URL: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Regija> (26.9.2020)
17. Wikipedia. Slovaška. URL: https://sl.wikipedia.org/wiki/Slova%C5%A1ka#Upravna_delitev (10.1.2021)

5.1. VIRI SLIK

18. Zemljevid geografskih enot ali pokrajin Slovenije. URL: https://eucbeniki.sio.si/geo1/2133/1_1_3-2.jpg (25. 1. 2021)
19. Gamsova regionalizacija. URL: https://www.researchgate.net/figure/Gamss-regionalization-1983-Slika-6-Gamsova-regionalizacija-let-1983_fig5_265262787
20. Zemljevid občin v Sloveniji. URL: https://www.slovenskenovice.si/images/slike/2018/09/21/o_348495_1024.jpg
21. Zemljevid upravnih enot Slovenije. URL: <https://lh3.googleusercontent.com/proxy/1fmIGBMrYAabzqNuSZ79coJaWIOyZtBc2hgpMGtLDFTakUQa0TdmrYZOk4WhyzhCV4dkqmuOeByzHYn10SxSnSmVb38wsZE3-98H0o9l6VAgJYC0tFse6z7CDRHHT3dK-8smVfFUSfbcNlybXbQW5rhpo1kYsC6z--T1wvmDwESGbhUhPI0e>
22. Zemljevid statistični regij. URL: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/35/Statistical_regions_of_Slovenia.PNG
23. Zemljevid zgodovinskih regij v Sloveniji. URL: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b3/Borders_of_the_Historical_Habs

- [burgian Lands in the Republic of Slovenia.svg/450px-Borders of the Historical Habsburgian Lands in the R epublic of Slovenia.svg.png](#)
24. Zemljevid cerkvenih regij v Sloveniji. URL: <https://katoliska-cerkev.si/media/slike/Skofije/Skofije%20v%20Cerkvi%20na%20Slovenskem.jpg>
 25. Zemljevid volilnih enot Slovenije. URL: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/sl/thumb/a/a6/Slovenia_si.gif/300px-Slovenia_si.gif
 26. Zemljevid gastronomskih regij Slovenije. URL: http://www.digitalna-knjiznica.bf.uni-lj.si/zivilstvo/md_vulic_gordana.pdf
 27. Delitev Slovenije na narečne skupine. URL: https://slovenia.si/assets/THIS-IS-SLOVENIA/Narecja/Map_of_Slovenian_dialects_slo.jpg
 28. Zemljevid sonaravnih regij Slovenije. URL: http://zgs.zrc-sazu.si/Portals/8/Geografski_vestnik/gv71-plut.pdf
 29. Zemljevid kohezijskih regij Slovenije. URL: <https://www.celje.info/wp-content/uploads/2019/05/EP2019-2.jpg>
 30. Zemljevid kohezijskih in statističnih regij Slovenije. URL: <https://old.delo.si/novice/slovenija/za-drzavni-razvojni-program-5-4-milijarde-evrov.html>
 31. Delitev Avstrije na zvezne dežele. URL: <https://ljubljanskenoviceblog.files.wordpress.com/2017/10/avstrija-po-dec5beelah.jpg?w=900&h=47>
 32. Delitev Madžarske na županije. URL: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/bf/Counties_of_Hungary_2006.png
 33. Delitev Italije na zvezne dežele. URL: http://viaggareaitalia.weebly.com/uploads/5/2/6/9/52697039/27604_orig.jpg
 34. Delitev Hrvaške na županije. URL: <https://soap-plant.com/wp-content/uploads/2015/08/croatia-political-map.jpg>
 35. Delitev Slovaške na okraje. URL: https://sl.vratrips.com/wp-content/uploads/images/slovakiya_tr_eu_2.png
 36. Delitev Češke na regije. URL: <https://www.researchgate.net/publication/331679878/figure/fig1/AS:735626227892227@1552398368781/The-location-of-study-regions-in-the-Czech-Republic.jpg>
 37. Delitev Francije na regije. URL: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/15/France%2C_administrative_divisions_-_de_%28%2Boverseas%29_-_colored_2016.svg/375px-France%2C_administrative_divisions_-_de_%28%2Boverseas%29_-_colored_2016.svg.png
 38. Delitev Nemčije na dežele. URL: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/3/34/Map_of_Lands_of_Germany_%28Area_States_and_City_States%29.svg/450px-Map_of_Lands_of_Germany_%28Area_States_and_City_States%29.svg.png
 39. Predlog pokrajin Slovenije. URL: https://i2.wp.com/static.primorske.si/foto/highres/gnweb/716386_20191017-00968559.jpg

6. PRILOGE

6.1. ANKETA

Sva učenki META MENCEJ in NEŽA ŠPENDAL iz OŠ Bistrica, Tržič. Trenutno pripravljava geografsko raziskovalno nalogo na temo REGIJE V SLOVENIJI, s katero bova tekmovali na Regijskem srečanju mladih raziskovalcev.

V eksperimentalnem delu naloge sva pripravili tudi anketni vprašalnik, s katerim želiva ugotoviti, ali državljani Slovenije vedo, kaj je regija ali pokrajina; poznajo različne delitve Slovenije na regije in se zavedajo pomena delitve države na regije.

Rezultati ankete nama bodo služili pri nadaljnjem poteku raziskave. Zato Vas prosiva, da si vzamete nekaj časa in odgovorite na spodnji vprašalnik.

Že vnaprej se vam iskreno zahvaljujema in vas lepo pozdravljava.

Spol *

- () moški
- () ženski

Starost *

- () do 15 let
- () 15 - 30 let
- () 30 - 45 let
- () 45 - 60 let
- () 60 - 75 let
- () več kot 75 let

Napišite občino stalnega bivališča.

Napišite, v katero regijo sodi vaša občina.

Obkrožite, v katero "zgodovinsko regijo" sodi vaša občina?

- () Gorenjska
- () Notranjska
- () Primorska
- () Dolenjska
- () Štajerska
- () Koroška
- () Prekmurje

Obkrožite, v katero "geografsko regijo" sodi vaša občina?

- () Alpske pokrajine
- () Predalpske pokrajine

- () Dinarske pokrajine
- () Obsredozemske pokrajine
- () Obpanonske pokrajine

Obkrožite, v katero "statistično regijo" sodi vaša občina?

- () Gorenjska
- () Osrednje slovenska
- () Notranjsko-kraška
- () Obalno-kraška
- () Goriška
- () Jugovzhodna Slovenija
- () Spodnjeposavska
- () Zasavska
- () Savinjska
- () Koroška
- () Podravska
- () Pomurska

Katera delitev Slovenije na regije vam je najbolj domača, se z njo najbolj poistovetite?

- () zgodovinska
- () geografska
- () statistična
- () nobena od navedenih

Ali poznate še kakšno delitev Slovenije na regije ali pokrajine?

- () Da
- () Ne

Če ste odgovorili z DA, navedite, katere delitve Slovenije še poznate.

Ali Republika Slovenija ima uzakonjeno drugo stopnjo lokalne samouprave oziroma delitev države na regije?

- () Da
- () Ne
- () Ne vem

Ali menite, da je delitev Slovenije na regije sploh potrebna?

- () Da
- () Ne
- () Ne vem

Zgornji odgovor utemeljite.

V čigavem interesu je delitev Slovenije na regije? Lahko izberete en ali več odgovorov.

- [] v interesu državne oblasti
- [] v interesu občin
- [] v interesu prebivalstva
- [] v interesu Evropske unije
- [] Drugo:

Zagovorniki regij poudarjajo prednosti delitve države na regije. Izberite tri (3), ki so po vašem mnenju najpomembnejše.

- [] decentralizacija oblasti
- [] bolj enakomeren gospodarski razvoj
- [] bolj uspešno črpanje evropskega denarja
- [] hitrejša in boljše storitve za prebivalstvo
- [] lažje obmejno in mednarodno sodelovanje
- [] večja pripadnost in identificiranje z regijo

Nasprotniki regij pa poudarjajo slabosti delitve države na regije. Izberite tri (3), ki so po vašem mnenju najpomembnejše.

- [] izguba popolne avtonomije države pri odločitvah
- [] še več zaposlenih v javni upravi
- [] nemoč regij zaradi premajhnega sodelovanja
- [] nepregledno in neučinkovito upravljanje, zlasti glede vodenja in porabe denarja
- [] prevlada majhnih in gospodarsko šibkih regij v primerjavi z regijami v EU

Glavna naložbena politika EU (dodeljevanje finančnih sredstev in razvojnih pomoči) poteka v t.i. kohezijskih ali razvojnih regijah. Ali veste, na koliko kohezijskih regij je razdeljena Slovenija?

- () cela država je ena regija
- () na dve regiji (zahodno in vzhodno)
- () na tri regije (zahodno, vzhodno in posebej Ljubljana)
- () na več kot tri regije

Katera od navedenih delitev Slovenije bi bila po vašem mnenju najboljša?

- () cela država je ena regija
- () na dve regiji (zahodno in vzhodno)
- () na tri regije (zahodno, vzhodno in posebej Ljubljana)
- () na več kot tri regije

Prosiva vas, da svojo izbiro utemeljite.

Ali poznate najnovejši predlog delitve države na regije, ki ga je oblikovala Strokovna skupina pod vodstvom dr. Brezovnika? Ta deli Slovenijo na 12 pokrajin.

- () Poznam.
- () Ne poznam.
- () Sem slišal-a, a o tem ne vem kaj dosti.

V zadnjem letu smo pogosto slišali za regije, ko smo se soočali z ukrepi za zajezitev epidemije Covid-19. Kaj menite, na kateri delitvi Slovenije so temeljile?

- () na zgodovinskih regijah
- () na statističnih regijah
- () na kohezijskih regijah
- () na novih regijah, ki jih je predlagal Nacionalni inštitut za javno zdravje.